

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vidiná (2007-2013)

Na príprave Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vidiná sa podieľal tím pracovníkov spoločnosti Premier Consulting spol. s r.o.:

- Ing. Miroslav Švec – hlavný projektový manažér
- Ing. Peter Karsay – projektový manažér
- Tíciana Vanková – asistentka projektového manažéra

Premier Consulting, spol. s r.o.

Hlavná kancelária: Hadovská cesta 870 • 945 01 Komárno • Slovak Republic
tel. +421 35 7713585 • fax: +421 35 7714250 • e-mail: info@premier-consulting.sk
www.eurofondy.sk

Obsah

Vízia rozvoja obce Vidiná	4
1. Úvod	4
2. Ekonomické a sociálne východiská	6
2.1. Socio-ekonomická analýza	6
2.1.1. Rozvojový potenciál a ľudské zdroje	6
2.1.2. Ekonomická charakteristika.....	11
2.1.3. Občianska vybavenosť	14
2.1.4. Vzdelávanie a kultúra	17
2.1.5. Životné prostredie	17
2.2. Analýza realizovaných opatrení	19
2.3. SWOT analýza.....	19
2.4. Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja	21
3. Rozvojová stratégia.....	24
3.1. Ciele a priority.....	27
3.2. Opatrenia a aktivity	28
3.3. Opis rozvojovej stratégie.....	35
4. Finančný plán.....	37
4.1. Rozdelenie financií na programovacie obdobie.....	41
4.2. Rozdelenie financií na priority a opatrenia	41
5. Zabezpečenie realizácie.....	42
5.1. Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie.....	42
5.2. Monitorovanie a hodnotenie.....	43
5.3. Harmonogram realizácie	44
6. Záver.....	45

Vízia rozvoja obce Vidiná

Víziou je obec využívajúca výhodnú geografickú polohu, zásobovaná všetkými druhmi energií s primeranou ekologickou záťažou, umožňujúcou hospodársky rast za podmienok trvaloudržateľného rozvoja a využívajúca obnoviteľné zdroje energie. Obec s kvalitnou infraštruktúrou ponúkajúcou komunikačné, informačné a verejné služby na najvyššej úrovni, využívajúca úzku spoluprácu verejného, neziskového i podnikateľského sektoru a občanov obce.

1. Úvod

Posledná dekáda 20. storočia až po súčasnosť je poznačená kumuláciou procesov, ktoré výrazne predznamenal dynamiku a charakter premien spoločensko-politických, hospodárskych, sociálnych, sociálno-kultúrnych s celou škálou pozitívnych ale aj problémových dopadov na spoločnosť i jednotlivé spoločenstvá na Slovensku. Významné sú nadnárodné súvislosti prebiehajúcich procesov, keďže sa netýkajú len jednej krajiny, ale sú súčasťou priestorovo širších premien, ktoré majú významné, prinajmenšom európske súvislosti. Premieta sa to, resp. odráža v európskych integračných procesoch, v hľadaní podôb štátnych i spoločných európskych postupov, pri riešení problémov, pri usmerňovaní vývojových procesov, pri hľadaní spoločných či koordinovaných politík.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja je základným dokumentom, ktorým sa obec pri výkone svojej činnosti zabezpečuje rozvoj svojho územia a o potreby obyvateľov. Je to strednodobý programový dokument, ktorý bol spracovaný na základe zákona č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja. Pri spracovaní boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Rady (ES) č. 1266/1999 (nariadenie o štrukturálnych fondoch).

Program je komplexným dokumentom, integrujúcim otázky rozvoja fyzických štruktúr so sociálnymi, ekonomickými a ďalšími aspektmi. Preto bude mať voči ostatným plánovacím dokumentom spracovaným na miestnej úrovni zastrešujúcu funkciu. Na rozdiel od územného plánu, ktorý rieši najmä otázky fyzického rozvoja územia (lokalizáciu zástavby a priestorové regulatívy pre stavebný rozvoj, funkčné využitie rozvojových plôch), program rozvoja sa podrobnejšie zaoberá otázkami ekonomického a sociálneho rozvoja, čím vo vzťahu k územnému plánu plní komplementárnu funkciu.

Aj napriek komplexnosti programu rozvoja nie je cieľom vyčerpávajúco obsiahnuť všetky problémy a nájsť na ne riešenie.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vidiná je v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v Národnom rozvojovom pláne a s metodikou na vypracovanie príslušného PHSR pre obce.

Postup spracovania PHSR

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja je účelovo spracovaný, najmä z hľadiska cieľov a priorít rozvoja SR a možností využívania fondov EÚ.

Postup spracovania PHSR je v súlade s Metodickou príručkou uverejnenou Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja, sekciou regionálnej politiky. Samotnú chronológiu prípravy a vypracovania možno popísať nasledovne:

- 1) Vypracovanie **socio-ekonomickej analýzy obce**, v ktorej boli identifikované tendencie súčasného socio-ekonomického vývoja obce. Analýza bola zameraná na oblasti: rozvojový potenciál, ľudské zdroje, ekonomika, občianska vybavenosť, vzdelávanie a kultúra a životné prostredie.
- 2) Vypracovanie **analýzy realizovaných opatrení**, v rámci ktorej sa zhodnotili doterajšie skúsenosti predstaviteľov obce s implementáciou programov a podporou regionálneho rozvoja.
- 3) Vyhodenie **SWOT analýzy**.
- 4) **Určenie kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja**, vychádza z identifikácie hlavných problémov, ktoré PHSR rieši a určenia potenciálu pre toto riešenie.
- 5) **Definovanie samotnej stratégie**. Tento bod priamo nadväzuje na SWOT analýzu s cieľom odstrániť, alebo zmierniť identifikované disparity pomocou využitia potenciálu reprezentovaného určenými faktormi rozvoja.
- 6) Vymedzenie opatrení a aktivít. Vychádza zo strategickej vízie obce, výsledkov analýz a stratégie PHSR. V rámci aktivít ide o činnosti, ktoré budú v rámci vymedzených opatrení podporené. Opatrenia predstavujú súhrn aktivít pomáhajúcich realizovať priority.
- 7) Definovanie merateľných ukazovateľov a **opis rozvojovej stratégie**.
- 8) Zostavenie finančného plánu. Východiskom boli disponibilné finančné zdroje obce a vymedzené opatrenia a aktivity.
- 9) **Definícia priorít a opatrení**.
- 10) Kompletizácia PHSR.
- 11) Schvaľovanie a publikovanie PHSR

V rámci samotnej prípravy PHSR prebiehalo zhromažďovanie aktuálnych informácií a dokumentov, spracovanie, porovnávanie a hodnotenie informácií, organizačné zabezpečenie a spracovanie získaných podkladov obce.

Dôvodom pre vypracovanie programu rozvoja bola potreba komplexného strategického rozvojového dokumentu, ktorý by pokrýval aj aspekty sociálneho, ekonomického, kultúrneho a inštitucionálneho rozvoja, ktoré v územnom pláne nie sú riešené Preto sa pre obdobie nasledujúcich 7 rokov, t.j. s platnosťou do roku 2013 vypracúva nový komplexný plánovací dokument spĺňajúci aktuálne kritériá strategického plánu pre úroveň miestnej samosprávy, ktorým je Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

2. Ekonomické a sociálne východiská

Finančná stabilita ekonomiky je výsledkom vzájomného pôsobenia situácie v reálnej ekonomike, vo finančnom sektore, na finančných trhoch a v platobnom systéme. Úloha domácej reálnej ekonomiky je pritom kľúčová. Určuje ju stabilita v jednotlivých sektoroch reálnej ekonomiky Slovenska – vo verejnom sektore, v sektore nefinančných spoločností, v sektore domácností a v sektore zahraničného obchodu. Základná otázka vo vzťahu k finančnej stabilite je, či tieto sektory boli v rovnováhe a či výsledky ich hospodárenia vytvárali predpoklady na tvorbu potrebných rezerv a krytie ich finančných rizík, alebo naopak, či v ich finančnom hospodárení vznikali napätia, problémy s plnením záväzkov a riziká porúch. Tieto otázky vznikajú nielen vo vzťahu k súčasnej situácii, ale aj z hľadiska budúceho pravdepodobného vývoja vo vzťahu k udržateľnosti súčasného nastavenia parametrov ich hospodárenia. Ak sa z týchto hľadísk pozrieme na vývoj ekonomiky SR, môžeme konštatovať, že bol veľmi priaznivý z hľadiska vytvárania predpokladov na celkovú ekonomickú a finančnú stabilitu. V ekonomike začala pôsobiť daňová reforma, ktorá znížila daňové zaťaženie podnikov a zlepšila vnímanie podnikateľského prostredia na Slovensku zahraničnými investormi. Ďalšie reformy, dôchodková reforma a reforma zdravotníctva, by mali prispieť k dlhodobej udržateľnosti verejných financií. Pokračovala konsolidácia verejných financií. Prijaté reformy a opatrenia prispeli k zvýšeniu záujmu zahraničných investorov o investovanie na Slovensku. Rast ekonomiky sa zrýchlil, ale napriek tomu neboli v ekonomike prítomné známky prehrievania. Deficit na bežnom účte síce vzrástol, ale bol z veľkej časti financovaný priamymi zahraničnými investíciami. Tie vytvárali predpoklad na ďalší rast exportnej schopnosti a upevnenie vonkajšej ekonomickej stability.

2.1. Socio-ekonomická analýza

Stav sociálno-ekonomickej úrovne regiónov Slovenska v značnej miere determinuje model uplatňovanej regionálnej politiky. Ekonomickou regionalizáciou možno vymedziť územné celky, ktoré majú zhodné ekonomické parametre a vytvárajú relatívne homogénny funkčný celok v ktorom pôsobia podnikateľské aktivity približne za rovnakých podmienok. Takýmito územnými celkami môžu byť trhové zóny koncentrácie ekonomických aktivít, alebo lokálne pracovné trhy, ktoré sa formujú na základe koncentrácie pracovných príležitostí vo sfére výroby, vo výrobných i verejných službách. Na území Slovenska v dôsledku predchádzajúceho vývoja lokálne pracovné trhy tvoria spádové územia miest, ktoré v strediskovej sústave osídlenia plnili funkciu stredísk obvodného významu. Sociálna oblasť je významne previazaná s ekonomickou oblasťou, parametre ktorej určujú v značnej miere i situáciu, stav v sociálnej oblasti regiónu. Sociálna situácia zachytáva predovšetkým stav v oblastiach sociálnej či hmotnej odkázanosti a nezamestnanosti.

2.1.1. Rozvojový potenciál a ľudské zdroje

Veľkosť obce významne ovplyvňuje jej základnú charakteristiku, ľudský potenciál a smerovanie rozvoja obce. Väčšie obce majú oveľa širšie možnosti rozvoja, najmä v ekonomickej oblasti ale aj v oblasti občianskej infraštruktúry. Súvisí to najmä s lepšou dostupnosťou a rôznorodosťou ľudských zdrojov a väčšou koncentráciou ekonomickej aktivity a ekonomického bohatstva. Väčšie obce často plnia funkciu strediskovej obce v štruktúre regionálneho osídlenia a sú ťahúňom rozvoja aj okolitých menších obcí. Ich úloha preto presahuje hranice ich katastrálneho územia. Naopak menšie obce majú na prvý pohľad obmedzenejšie možnosti ekonomického rozvoja. Ich potenciál a spoločenská hodnota je naopak skrytá v lepších možnostiach zachovania vidieckeho spôsobu života, uchovávanía

kultúrnej hodnoty Slovenska a jeho regiónov a odkazu budúcim generáciám. Ekonomický rozvoj menších obcí je často spojený s úzkym prepojením na blízke väčšie, tzv. "strediskové" obce alebo blízke mestá. Obyvatelia často dochádzajú do väčších sídelných stredísk za prácou. Je však nesprávne zanedbávať možnosti ekonomického rozvoja v menších obciach a spoliehať sa len na blízke regionálne a mikroregionálne strediská. Každá obec má svoje špecifiká a je nesmierne dôležité ich analyzovať a na ich základe stanoviť rozvojovú stratégiu obce.

Obec Vidiná s počtom obyvateľov 1779 v roku 2001 sa radí medzi stredne veľké obce. Obec tak musí zápasiť s určitými obmedzeniami (najmä rozpočtovými) avšak veľkosť obce poskytuje stále dostatok priestoru pre plánovaný a usmerňovaný rozvoj. Obec musí v súlade s vývojom celého regiónu posilňovať svoje silné stránky a naopak upustiť od aktivít, ktoré sú ekonomicky výhodné len v veľkých sídlach.

Poloha je ďalším kľúčovým faktorom rozvoja obce a to z pohľadu všetkých regionálnych úrovní, ktoré sú determinantmi okolitého prostredia obce. Obec takéto okolité podmienky nedokáže ovplyvniť a musí ich chápať ako dané. Rozvoj v rámci Slovenska, kraja či okresu nie je zo strany obce plne ovplyvniteľný. Poloha obce má mimoriadny vplyv na ekonomiku ako aj na lokalizáciu podnikov sídlacích v obci alebo jej bezprostrednej blízkosti.

Okresné mesto Lučenec je od obce Vidiná vzdialené iba 2,7 km. V súčasnosti v hraniciach miest – hlavne tých väčších a významnejších z hľadiska administratívno-správnych funkcií – zaznamenávame celý rad vnútorných diferencujúcich procesov sociálneho a sociálno-priestorového, či funkčného charakteru. Zaznamenávame sociálno-priestorové tlaky segregačného charakteru, ako aj nové prehodnocovanie funkčnosti jednotlivých mestských priestorov, v mnohých prípadoch pod tlakom zvýšenej komercializácie. Ide jednak o dochádzku za prácou alebo mimopracovnými aktivitami. Úzka prepojenosť obce na mestské sídlo utvára kvalitnú štruktúru ekonomických činností a predpoklad pre a rast a rozvoj a uspokojovanie rastúcich potrieb a sociálnych istôt obyvateľstva a zároveň spôsobuje migráciu kvalifikovanej pracovnej sily do obce z dôvodu teritoriálnej blízkosti zamestnávateľa, pôsobí na znižovanie nezamestnanosti. Najviac sú rozvinuté sídelné a aglomeračné väzby okolo väčších miest, ktoré sú aj administratívnymi centrami krajov. Okolo týchto miest sa vytvárajú priestory sídiel - pásma. V pásmach intenzita väzieb postupne graduje k najväčším mestám. Pri sídlach v najtesnejšom a priamom dotyku s územia najväčších miest (jadier ťažísk osídlenia) sú pozorovateľné suburbanizačné a decentralizačné efekty. Vytvára sa tak úplný, alebo čiastočný "prstenec" obcí, ktoré tvoria spolu s jadrovým mestom - jadrové pásmo. Poloha obci zabezpečuje aj dobre vybudovanú technickú a sociálnu infraštruktúru. V podstate ide obec spadá do mestského regiónu, ktorý je typický ekonomickým rastom a zvyšovaním kvality života.

Obec Vidiná má priaznivú geografickú polohu s existujúcim napojením na multimodálne koridory a disponuje dobrou polohou voči hlavným dopravným koridorom regionálneho ako i medzinárodného významu. Obec je vzdialená 30 km od štátnej hranice s Maďarskou republikou. Obcou prechádza štátna cesta I. triedy č. I/50, ktorá začína na hranici s Českou republikou, pokračuje pri Trenčíne, Prievidzi, Zvolene, Lučenci, Rimavskej Sobote, Košiciach, Michalovciach a končí na štátnej hranici s Ukrajinou. Keďže obcou prechádza dôležitý dopravný ťah, tým sa obec stáva súčasťou rozvojovej osi. Rozvojové osi sú súčasťou tvorby vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry.

Blízkosť hlavného ťahu podporuje sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Vytvárajú podmienky pre dostupnosť k infraštruktúram, zachovanie a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva a zabezpečujú požiadavky ktoré sú na sídelnú štruktúru kladené z hľadiska ekonomických, sociálnych a environmentálnych súvislostí. Rozvojové osi tak efektívne plnia požiadavky trvalej udržateľnosti a vytvárania zdravého a environmentálne vhodného obytného i pracovného prostredia. Rozvojové osi sa na

Slovensku rozvíjajú v uzlovom pásovom sídelnom systéme, ktorého osnovu tvoria centrá osídlenia a dopravno-komunikačné systémy spájajúce jednotlivé centrá. Hierarchia a dôležitosť rozvojovej osi závisí od:

- úrovne centier medzi ktorými os leží a ktoré prepája,
- významu verejného dopravného vybavenia, pozdĺž ktorého os leží,
- významu verejného technického vybavenia,
- hustoty sídiel na rozvojovej osi,
- počtu a hustoty obyvateľov v obciach prepojených rozvojovou osou.

Z hľadiska administratívneho členenia patrí obec Vidiná do Banskobystrického kraja a okresu Rimavská Sobota (okresy v súčasnosti neplnia administratívnu funkciu, sú však štatistickou jednotkou úrovne NUTS IV).

Sídlo matričného úradu	Lučenec
Sídlo pracoviska daňového úradu	Lučenec
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Lučenec
Sídlo Okresného súdu	Lučenec
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Lučenec
Sídlo pracoviska obvodného úradu	Lučenec
Sídlo Územnej vojenskej správy	Banská Bystrica
Sídlo územného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Lučenec
Sídlo Obvodného úradu životného prostredia	Lučenec

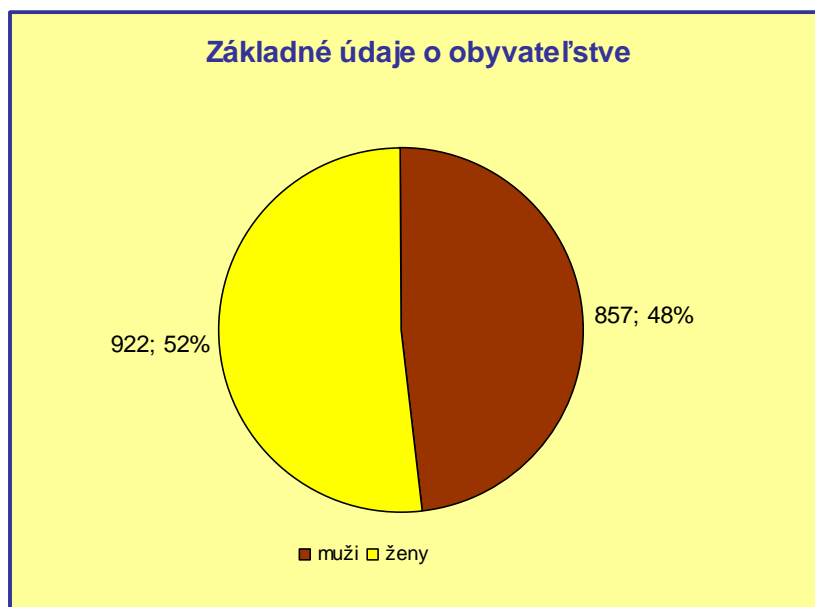
Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, údaje k 31.12.2005

Migrácia je do značnej miery ovplyvňovaná predovšetkým možnosťou získania bývania a zamestnania. Z toho dôvodu môže byť migrácia ovplyvňovaná realizáciou programov ekonomického rozvoja a súčasne vytváraním vhodných podmienok pre bývanie v obci. Početnosť obyvateľstva v priestore je dôležitým faktorom rozvoja, lebo vytvára silnejšie trhové pole pre firmy ako aj ponuku práce. Rozmiestňovanie obyvateľstva a rozmiestňovanie ekonomických aktivít, sú navzájom prepojené a podmieňujúce sa procesy. Firmy priťahujú pracovné sily a ich odvetvová štruktúra ovplyvňuje kvalitu t.j. vzdelanostnú úroveň a vekovú štruktúru.

V štruktúre trvale bývajúcего obyvateľstva podľa pohlavia prevládajú ženy s 51,8 % (abs. 922 obyvateľov) nad mužmi s 48,2 % (abs. 857 obyvateľov). Opačná situácia je v štruktúre ekonomicky aktívnych osôb podľa pohlavia. Tu prevládajú muži (53 %) nad ženami (47 %).

tab.: Základné údaje o obyvateľstve										
Obec	Trvale bývajúce obyvateľstvo			Podiel žien z trvale bývajúcего obyvateľstva (v %)	Prítomné obyvateľstvo		Ekonomicky aktívne osoby			Podiel ekonomicky aktívnych z trvale bývajúcего obyvateľstva (v %)
	spolu	muži	ženy		spolu	na 1000 trvale bývajúcich	spolu	muži	ženy	
Vidiná	1 779	857	922	51,8	1 760	989	859	456	403	48,3

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

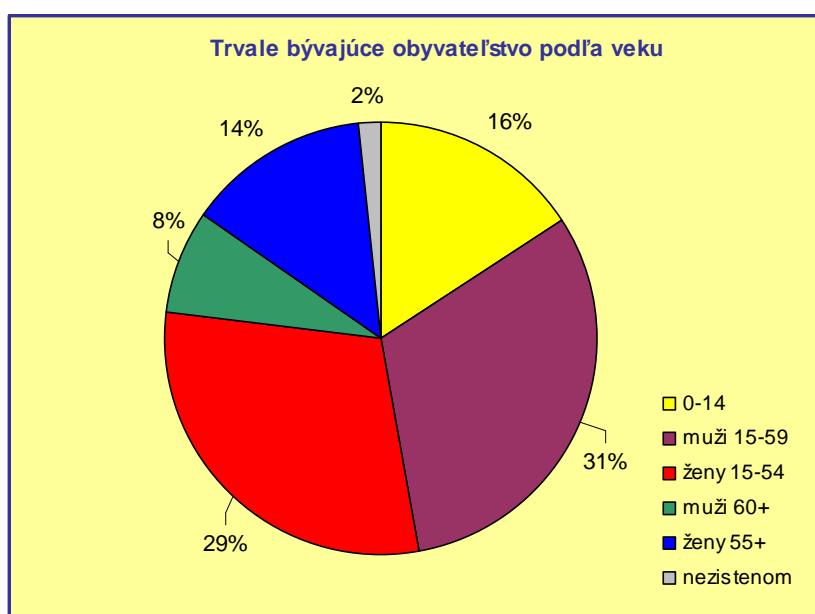
V súčasnosti sa prejavuje trend starnutia obyvateľstva a pokles populácie, aj keď demografická štruktúra obyvateľstva je zatiaľ priaznivá. Trend vývoja počtu obyvateľstva je z dlhodobého hľadiska negatívny.

V budúcnosti by mohlo dôjsť k postupnému zlepšeniu demografického profilu obce a zabezpečeniu stabilnejšej základne pre dlhodobý rast počtu obyvateľov prirodzenou cestou predovšetkým prisťahovanie nových obyvateľov, hlavne mladých rodín.

tab.: Trvale bývajúce obyvateľstvo podľa veku

Obec	Trvale bývajúce obyvateľstvo							Podiel z trvale bývajúceho obyvateľstva		
	spolu	vo veku						vo veku (v %)		
		0-14	muži 15-59	ženy 15-54	muži 60+	ženy 55+	nezistenom	predproduktívnom	produktívnom	poproduktívnom
Vidiná	1 779	280	562	528	136	245	28	15,7	61,3	21,4

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

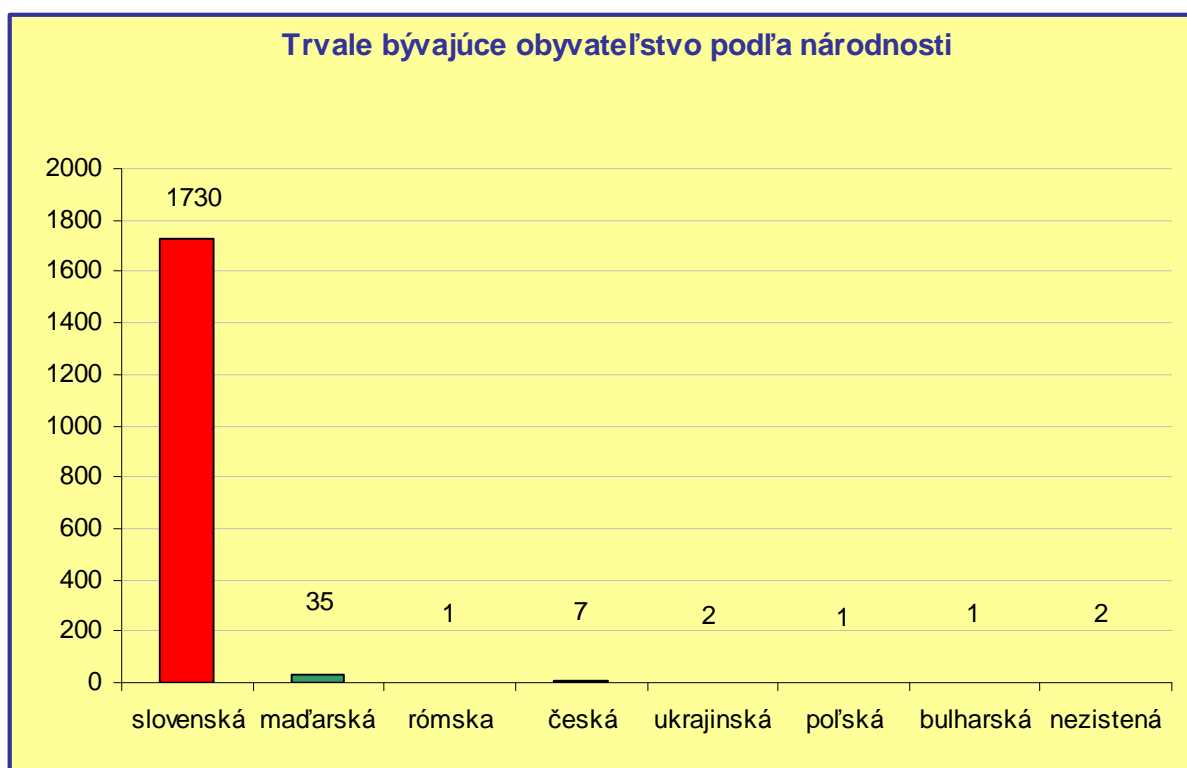
Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

Zmeny vo vekovom zložení obyvateľstva sa odrážajú aj v ekonomickom zaťažení, ktorý vyjadruje akou mierou je v populácii zaťažená produktívna zložka obyvateľstva neproduktívnou zložkou. Tento vývoj má v posledných rokoch prevažne klesajúcu tendenciu. Ovplyvňovaný je zvyšujúcim sa zastúpením poproduktívnej zložky obyvateľstva. Avšak je potrebné zdôrazniť, že ide o prechodný jav vzhľadom na očakávané urýchlenie demografického starnutia na konci prvej dekády 21. storočia.

Z hľadiska národnostného zloženia môžeme konštatovať, že obyvateľstvo je homogénne. Slováci podľa údajov z roku 2001 tvoria 97,25 % obyvateľov (abs. 1730 obyv.), Maďari tvoria 1,97 % obyvateľov (abs. 35 obyv.). Ostatné národnosti sú zastúpené iba minimálne, pretože ich hodnota nedosahuje ani 1 %.

tab.: Trvale bývajúce obyvateľstvo podľa národnosti									
Obec	Trvale bývajúce obyvateľstvo spolu	v tom národnosť							
		slovenská	maďarská	rómska	česká	ukrajinská	poľská	bulharská	nezistená
Vidiná	1779	1730	35	1	7	2	1	1	2

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

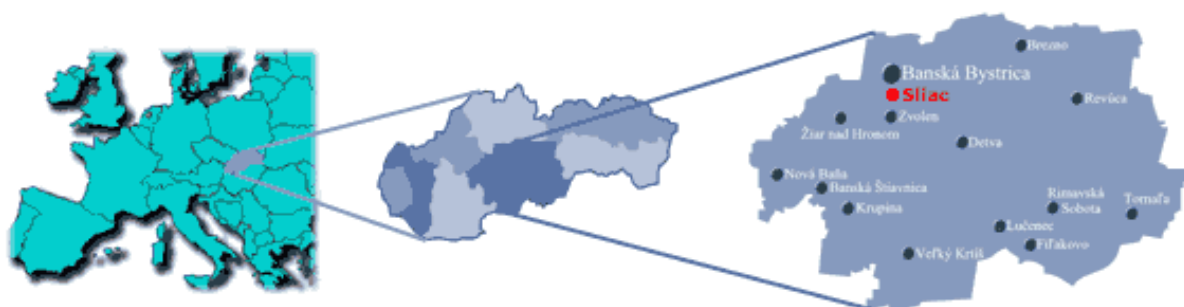
Z religiózneho hľadiska je obyvateľstvo obce Vidiná zmiešané. Najvyšším počtom je zastúpená rímsko-katolícka cirkev s 61,44 % (abs. 1093 obyvateľov), ďalej je to evanjelická cirkev augsburského vyznania s 19,73 % (abs. 351 obyvateľov), obyvatelia bez vyznania s 16,19 % (288 obyvateľov) a obyvatelia s nezisteným vyznaním/cirkvou s 1,74 % (abs. 31 obyvateľov). Ostatné vyznania a cirkvi sú zastúpené iba minimálne.

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

2.1.2. Ekonomická charakteristika

Ekonomický potenciál Banskobystrického samosprávneho kraja predstavuje spolupôsobenie v kraji sa nachádzajúceho kapitálu, ľudských zdrojov a prírodných daností za účelom výroby produkcie a poskytovania služieb. S rozlohou 9 455 km² je Banskobystrický kraj najväčším krajom v Slovenskej republike. Rozprestiera sa v južnej časti stredného Slovenska, pričom na juhu hraničí s Maďarskou republikou, na východe s Košickým krajom, na severe s Trenčianskym a Žilinským krajom a na západe s Nitrianskym krajom. Podľa územno-správneho usporiadania sa člení na 13 okresov (Banská Bystrica, Banská Štiavnica, Brezno, Detva, Krupina, Lučenec, Poltár, Revúca, Rimavská Sobota, Veľký Krtíš, Zvolen, Žarnovica a Žiar nad Hronom), v ktorých sa ku koncu roka 2005 nachádzalo 516 obcí z toho 24 miest. Z miest iba Banská Bystrica (6. najľudnatejšie mesto SR) a Zvolen presiahli počtom obyvateľov ku koncu roka 2005 počet 40 tisíc.

Hospodársky rozvoj v posledných rokoch jednotlivých okresov Banskobystrického kraja má osobitné regionálne špecifiká, čím sa radí v rámci Slovenskej republiky k hospodársky problematickejší. Dôvodmi je predovšetkým rozdielna ekonomická základňa okresov, ako aj rozdielna infraštruktúrna vybavenosť. Na území Banskobystrického kraja je päť okresov (Rimavská Sobota, Veľký Krtíš, Revúca, Poltár a v poslednom čase aj Detva), ktoré sa radia k ekonomicky zaostávajúcim. Taktiež sú tu okresy, kde nie je výrazne vyprofilované priemyselné odvetvie (Banská Štiavnica, Krupina) alebo priemyselná základňa je málo

diverzifikovaná (Brezno, Detva). Surovinová základňa kraja je rôznorodá. Odvetvia sekundárneho sektora poskytujú širší priestor pre diverzifikáciu výroby tovarov ako aj ponuku práce a prinášajú vyšší ekonomický efekt. Z tohto dôvodu má priemysel rozhodujúci vplyv na ekonomický rozvoj regiónu.

Z hospodárskeho hľadiska majú značný význam zásoby nerudných surovín. Na území kraja sa nachádza viac ako polovica zásob magnezitu Slovenskej republiky v okolí Jelšavy, Lubeníka a Hnúšte. V severnej a strednej časti kraja sa nachádzajú bohaté zásoby drevnej hmoty.

Z hľadiska odvetvových kategórií ekonomickej činnosti je možné dobre sledovať priebeh rozloženia zamestnancov jednotlivých odvetviach. Z hľadiska štruktúry podnikateľských aktivít v regióne Banskobystrického samosprávneho kraja prevláda obchodná činnosť (podiel 45,9%), priemyselná výroba (podiel 15,9 %) a obchodné, verejné a osobné služby (podiel 18,7 %). Posledné roky boli charakteristické zvyšovaním podielu podnikateľských aktivít v oblasti obchodu, pohostinstva a ubytovania a v oblasti služieb.

Hospodárska štruktúra okresu Lučenec je pomerne diverzifikovaná jednotlivými priemyselnými odvetvami, z ktorých dominantné postavenie majú: strojársky priemysel a výroba stavebných hmôt. Ďalej je priemysel zastúpený nasledovnými odvetvami: textilný a odevný, drevospracujúci, potravinársky, živočíšna a rastlinná výroba.

Prevažná časť územia okresu je zaradená do I. stupňa ochrany tzv. všeobecná ochrana. V južnej časti územia sú vhodné podmienky pre uplatňovanie poľnohospodárskej výroby, ktorá je predovšetkým zameraná na kukurično-repársko-obilínarsku, obilínarsko-krmovinársku a vo vyšších nadmorských výškach zemiakársko-obilínarsku. Živočíšna výroba je sústredená hlavne na chov hovädzieho dobytku a výkrm ošípaných a hrabavej hydiny.

Jednotlivé priemyselné odvetvia sú predstavované nasledovnými podnikmi:

- ◆ **textilný a odevný priemysel** – Feldsam spol. s r.o., ITIMEX spol. s r.o.
- ◆ **drevospracujúci priemysel** – QUERCUS s.r.o., SIMAGON s.r.o., NOVIS spol. s r.o.
- ◆ **strojársky priemysel** – Novostroj – ZŤS s.r.o. , Schiller spol. s r.o., Konas s.r.o., Cramer SR spol. s r.o., Festap s.r.o. Bratislava o.z. Filakovo, Thorma – Výroba k.s., TOMOS spol. s r.o., NOVOP a.s., K-Kart s.r.o.,
- ◆ **potravinársky priemysel** - Hrádok Mäsokombinát s.r.o. Lučenec, LUNACO s.r.o.,
- ◆ **výroba stavebných hmôt** – Ipeľské tehelne a.s. Lučenec, Bloomsbury Pacific Slovakia a.s. Lučenec,
- ◆ **živočíšna a rastlinná výroba** – AGRO Rátka s.r.o., FILAGRO PLUS, spol. s r.o., AGROTOM s.r.o. Tomášovce, AGROTREND spol. s r.o. Lučenec.

Najväčšie podniky v Banskobystrickom kraji		
	Spoločnosť	Tržby 2005
		(tis. Sk)
1.	Železiarne Podbrezová, a.s., Podbrezová	13 508 133
2.	Slovalco, a.s., Žiar nad Hronom	11 576 611
3.	Slovenská pošta, a.s., Banská Bystrica	7 633 933
4.	Lesy SR, š.p., Banská Bystrica	6 375 209
5.	M-Market, a.s., Lučenec	4 477 484
6.	Tauris, a.s., Rimavská Sobota	3 997 904
7.	SHP Harmanec, a.s., Harmanec	3 309 589
8.	Slovenské magnezitové závody, a.s., Jelšava	2 248 749
9.	Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., B. Štiavnica	2 133 483
10.	COOP Jednota Krupina, s.d., Krupina	1 830 866
11.	ZSNP, a.s., Žiar nad Hronom	1 696 980
12.	Stefe SK, a.s., Banská Bystrica	1 628 651
13.	Küster-automobilová technika, s.r.o., Vlkanová	1 427 770
14.	PM Zbrojníky, a.s., Banská Bystrica	1 409 858
15.	Izomat, a.s., Nová Baňa	1 402 123
16.	Stredoslov. vodárenská spoločnosť, a.s., B. Bystrica	1 328 519
17.	Investex Group, s.r.o., Zvolen	1 205 161
18.	Fermas, s.r.o., Slovenská Ľupča	1 097 892
19.	Slovglass, a.s., Poltár	1 050 759
20.	PPS Group, a.s., Detva	1 050 699
21.	Phoenix Zeppelin, s.r.o., Banská Bystrica	1 017 723
22.	Biotika, a.s., Slovenská Ľupča	940 159
23.	Železničné opravovne a strojárne Zvolen, a.s.	921 105
24.	Ekoltech, s.r.o., Lučenec	827 823
25.	Doka Drevo, s.r.o., Banská Bystrica	779 177

Z uvedeného vyplýva, že najväčší zamestnávateľia sú sústredení v Banskej Bystrici, Podbrezovej a Žiari nad Hronom, kde sa prejavuje aj najväčšia investičná aktivita. Z hľadiska rozvoja ekonomických aktivít je najvýznamnejším pólom rozvoja pre obec Vidiná mesto Lučenec.

Podnikateľské prostredie v obci a jej okolí

V rámci obce absentujú väčší zamestnávateľia a podnikateľské prostredie je tvorené zväčša mikropodnikmi. Medzi najväčších zamestnávateľov v obci Vidiná patria:

- ✓ Obecný úrad Vidiná (16 zamestnancov),
- ✓ PILEX (15 zamestnancov),
- ✓ Štátny ústav sociálnej starostlivosti (10 zamestnancov),
- ✓ Reštaurácia FURMAN (3 zamestnanci),
- ✓ AAA Auto (2 zamestnanci),
- ✓ Potraviny Gajdoš (1 zamestnanec).

Najvýznamnejším odvetvím z hľadiska zamestnanosti v obci je jednoznačne verejná správa a sektor služieb.

Migrácia za prácou ekonomicky aktívneho obyvateľstva v obci je predovšetkým do nasledujúcich podnikov:

- ✓ MECOM Lučenec,
- ✓ Johnson Controls Lučenec,
- ✓ Ipeľské Tehelne Lučenec.

Stručná charakteristika podnikateľského prostredia	
Predajňa potravinárskeho tovaru	áno
Predajňa zmiešaného tovaru	áno
Pohostinské odbytové stredisko	áno
Predajňa nepotravinárskeho tovaru	áno
Predajňa pohonných látok	áno
Zariadenie pre údržbu a opravu motorových vozidiel	áno
Predajňa súčastok a príslušenstva pre motorové vozidlá	áno
Hotel (motel, hotel)	nie
Penzión *** až *	nie
Turistická ubytovňa **, *	nie
Chatová osada *** až *	nie
Kemping * až ****	nie
Ostatné hromadné ubytovacie zariadenia	nie
Komerčná poisťovňa	nie
Komerčná banka	nie
Bankomat	nie

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, údaje k 31.12.2005

2.1.3. Občianska vybavenosť

Infraštruktúra je podmieňujúcim faktorom ekonomického a sociálneho rozvoja obce. Je tvorená technickou a sociálnou infraštruktúrou. Technická infraštruktúra je faktorom podmieňujúcim alokáciu firiem a ich prosperitu. Rovnako dôležitý význam má z pohľadu obyvateľov, nakoľko determinuje kvalitu ich života.

Kanalizácia

V obci existuje kanalizácia na dažďovú vodu, avšak verejná kanalizácia v obci nie je vybudovaná. Pri menších obciach je táto skutočnosť veľmi častá. V súčasnosti sa odpadové vody dočasne uskladňujú v žumpách. Pri budovaní kanalizácie je mimoriadne vysoká investičná náročnosť, ktorá by zaťažila obecný rozpočet. Z tohto dôvodu je dôležité analyzovať potreby a priority rozvoja obce, a pri budovaní kanalizácie využiť dostupné dotačné zdroje financovania alebo realizovať projekt v rámci partnerstva, ktoré je nevyhnutné aj ohľadom ekvivalentov. Rizikom je však aj možná neochota obyvateľov obce platiť zvýšené poplatky za kanalizáciu a jej prevádzku. Keďže neexistuje zákonný spôsob ktorý by prinútil občanov pripojiť sa na verejnú kanalizáciu, je v prípade jej budovania potrebná osвета medzi občanmi.

Vodovod

Obec Vidiná má kompletne pokrytie verejným vodovodom. Verejný vodovod v obci bude jedným z faktorov rozvoja v budúcnosti nakoľko pitná voda sa stáva strategickou surovinou. Zásobovanosť obyvateľstva na Slovensku pitnou vodou z verejných vodovodov v porovnaní s okolitými európskymi krajinami je nedostačujúca. Úroveň rozvoja verejných vodovodov je regionálne nerovnomerná, a jedným z rozhodujúcich faktorov je aj nedostatok zdrojov podzemných vôd v pasívnych oblastiach, ktoré sa nachádzajú predovšetkým na juhu stredného Slovenska a čiastočne aj na východnom Slovensku. Prevádzkovateľom vodovodu v obci je Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť a.s..

Plynofikácia obce

V minulosti bola v obci zrealizovaná kompletná plynofikácia. Plynofikácia mala pozitívny vplyv na stav životného prostredia v obci, nakoľko sa znížil podiel popolu zo spaľovania uhlia z komunálneho odpadu. Zemný plyn (ZP) je zo všetkých fosílnych palív pre životné prostredie najprijateľnejší, pretože neprodukuje kyslíčniky síry, pevné častice a emituje aj omnoho menej NO_x a CO₂. Samotná plynofikácia však má vplyv na zmenu zloženia komunálneho odpadu (mierny nárast papiera, plastov a pod.). Prevádzkovateľom plynovodu je Slovenský plynárenský priemysel, a.s..

Stručné zhrnutie technickej infraštruktúry obce Vidiná	
Pošta	áno
Káblová televízia	nie
Verejný vodovod	áno
Verejná kanalizácia	áno
Kanalizačná sieť pripojená na ČOV	nie
Rozvodná sieť plynu	áno
Najbližšia zastávka vlakov - názov	Lučenec
Najbližšia zastávka vlakov - vzdialenosť v km	5

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, údaje k 31.12.2005

Sociálna infraštruktúra

Sociálna infraštruktúra je určená na uspokojovanie potrieb obyvateľstva. Jej rozmiestňovanie je spojené so štruktúrou osídlenia ako aj veľkosťou obce. Zameranie a koncentrácia zariadení sociálnej infraštruktúry je priamo spojená s potrebou racionalizovať dostupnosť k nej, stanoviť ich optimálnu kapacitu vo vzťahu k dopytu. Zmenou spoločensko-ekonomického systému došlo k prerozdeleniu za rozvoj a financovanie sociálnej infraštruktúry medzi štátnu správu, miestnu a regionálnu samosprávu a súkromný sektor.

V obci sa nachádza domov sociálnych služieb – DSS Nádej. Zariadenie má mimoriadny spoločenský význam nakoľko poskytovanie služieb sociálnej pomoci je základom celkovej starostlivosti o občanov. Zariadenie sídli na Zvolenskej 9. Personál tvoria administratívni pracovníci, vychovatelia, pedagógovia a zdravotné sestry. V týždňových intervaloch sa poskytuje aromoterapia, arteterapia, ergoterapia, muzikoterapia a terapia hrou. Zriaďovateľom je Banskobystrický samosprávny kraj, pričom kapacita zariadenia je 12 lôžok s formou pobytu dennou a prechodnou na určitý čas. Sociálna starostlivosť v obci je zabezpečovaná prostredníctvom opatrovateľov, ktorí sú zamestnancami obce.

Zdravotná infraštruktúra

Zdravotné strediská majú výrazný vplyv na kvalitu poskytovanej zdravotnej starostlivosti v obci a kvalitu života v obci celkovo. V súčasnosti v obci nefunguje zdravotné stredisko. Lekársku pohotovosť a základnú, ako aj odbornú starostlivosť majú občania zabezpečenú v Lučenci, ktorý je vzdialený iba 2,7 km. Uvedená vzdialenosť je prijateľná, a navyše vybudovanie a udržiavanie zdravotného strediska v obci nie je ekonomicky efektívne.

Kultúrna infraštruktúra

Ochrana a rozvoj kultúrneho dedičstva, podpora súčasných umeleckých prejavov, ako aj rozvoj kultúry sú vo všeobecnosti dôležitým vkladom do mravného, duchovného, sociálneho a ekonomického rozvoja spoločnosti. Podstatnú časť kultúrneho systému v súčasnom chápaní tvoria aj lokálne atribúty: miestne zvyky, tradície a dialekty; miestna topografia, kvality prírodných i vybudovaných prvkov životného prostredia, vrátane verejného priestoru; percepčia lokality vyjadrená v piesňach, povestiach, literatúre, miestopisoch; súbory miestne špecifických služieb, zručností v remeselnej výrobe, jedál a nápojov. Kultúrno-spoločenská

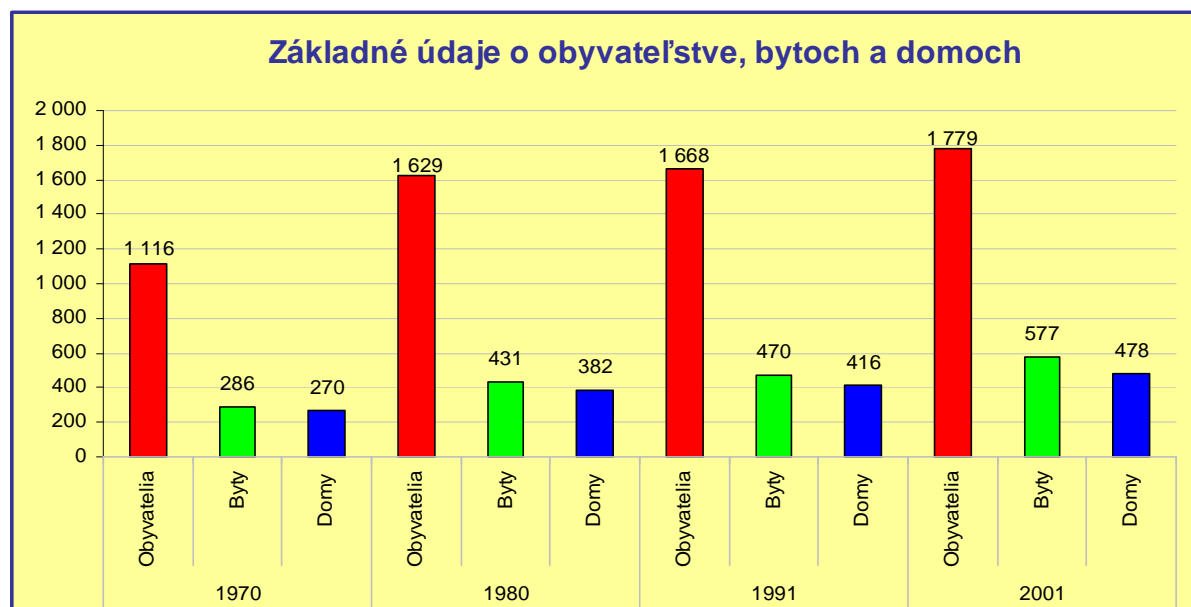
činnosť obyvateľov obce je realizovaná predovšetkým v kultúrnom dome. V kultúrnom dome sa nachádza jedna sála s javiskovým sedením, šatne a kultúrny dom má vlastné funkčné osvetlenie. Najväčším nedostatkom je fakt, že budova je zastaraná a tým aj veľmi energeticky náročná. Kultúrny dom využíva hlavne Klub dôchodcov a Športový klub. V rámci obce nie je zriadený verejný prístup na internet. Obec disponuje i knižnicou. Komunikácia medzi občanom a obecným zastupiteľstvom prebieha pomocou obecného rozhlasu, novín a web stránky s adresou www.vidina.sk. Obec je členom Združenia miest a obcí Slovenska, ďalej Mikroregiónu Javor a Združenia miest a obcí Novohrad.

Bývanie

Bytový fond sa sústreďuje v tradičných rodinných domoch a významnou mierou sú zastúpené aj bytové domy. Pri porovnaní s priemernými ukazovateľmi štandardu bývania okresu Lučenec sa zistilo, že bytový fond v obci Vidiná sa vyznačuje vyšším priemerným plošným štandardom, najmä z hľadiska kritérií veľkosti obytnej plochy, počtu obytných miestností a počtu osôb na 1 obytnú miestnosť. Kvalita bývania v obci je tiež vyššia. Vidieť to z ukazovateľov vybavenosti osobným automobилом, kúpeľňou alebo sprchovým kútom, či počítačom a automatickou práčkou.

Obec	1970			1980			1991			2001		
	Obyvatelia	Byty	Domy	Obyvatelia	Byty	Domy	Obyvatelia	Byty	Domy	Obyvatelia	Byty	Domy
Vidiná	1 116	286	270	1 629	431	382	1 668	470	416	1 779	577	478

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

	Priemerný počet				Podiel trvale obývaných bytov vybavených (v %)							Podiel trvale obývaných bytov s 3+ obytnými miestnosťami (v %)
	trvale bývajúciach osôb na 1 trvale obývaný byt	m ² obytnej plochy na 1 trvale obývaný byt	obytných miestností na 1 trvale obývaný byt	trvale bývajúciach osôb na 1 obytnú miestnosť	ústredným kúrením	kúpeľňou alebo sprchovacím kútom	automatickou práčkou	rekreačnou chatou, domčekom, chalupou	osobným automobилом	počítačom		
Vidiná	3,10	75,70	4,02	0,77	24,4	75,7	95,1	74,2	7,6	61,2	11,3	88,2
Priemer SR	3,49	64,52	3,61	0,98	18,9	58,2	84,7	48,6	2,4	38,8	6,9	79,5
Priemer okresu	2,94	55,70	3,13	0,94	19,0	71,5	88,1	53,7	6,0	37,6	9,0	67,3

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

2.1.4. Vzdelávanie a kultúra

Školstvo

Účelom koncepcie školstva je v rámci decentralizácie a transformácie štátnej správy podporovať rozvoj základných škôl, stredných škôl, mimoškolských a predškolských zariadení s cieľom tvorby optimálnych podmienok pre výchovno-vzdelávací proces. Základné spoločenské zmeny, s ktorými sú spojené novo sa formujúce ekonomické vzťahy a sociálne postavenie ľudí v nich, sa prejavujú aj v požiadavkách na jedinca ako pracovnú silu. Cieľom školskej politiky v duchu Národného programu výchovy a vzdelávania a v duchu európskej dimenzie je zlepšenie kvality a efektívnosti školského vzdelávania, aby sa mladým ľuďom zabezpečilo, že im budú vštepené adekvátne schopnosti a zručnosti, ktoré im umožnia stať sa informovanými, aktívnymi a zodpovednými občanmi a tým sa zabezpečí ich integrácia do spoločnosti a pripravenosť pre pracovný život.

V obci je materská škola, ktorá sídli na Riečnej 27. V roku 2006/2007 škôlku navštevovalo 42 detí, predpoklad na ďalší rok je zvýšenie na 45 detí. V obci nie je základná škola. Deti navštevujú základnú školu v meste Lučenec.

Kultúrne podujatia

V priebehu roka sa v aktuálnych obdobiach uskutočňujú rôzne kultúrno-spoločenské podujatia prezentujúce schopnosti a šikovnosť miestneho obyvateľstva. Sú to napríklad rôzne školské akadémie, detské divadelné predstavenia, príležitostné oslavy dňa matiek, dňa detí, prijatia jubilantov, seniorov, prípadne koncerty a diskotéky pre mládež, plesy, či rôzne výstavy.

Kultúrne podujatia		
Názov kultúrneho podujatia	Rok konania	Počet návštevníkov
Oslavy 670. výročia obce	2005	600
Letný tábor	každoročne	30*
Stavanie mája	každoročne	100*
Športový deň	každoročne	200*
Stretnutie dôchodcov	každoročne	100*
Rúcanie mája	každoročne	200*
Fašiangový sprievod	každoročne	300*

*(pri každoročne organizovaných podujatiach údaj za 1 rok)

Dom kultúry v súčasnosti zabezpečuje kultúrno-spoločenské požiadavky širokej vrstvy obyvateľov obce. Keďže kultúrny dom v obci zastáva kľúčovú úlohu pri organizovaní významných kultúrnych podujatí. Fungujúca kultúrna infraštruktúra je dôležitá pre sociálno-ekonomický rozvoj regiónu, pretože poskytovaním adekvátnych priestorov na konferenčné, prednáškové, kultúrno-spoločenské a iné účely sa dosiahne vyvážený regionálny rozvoj prostredníctvom zvýšenia konkurencieschopnosti obce.

2.1.5. Životné prostredie

Územie okresu Lučenec o rozlohe 797 km², predstavuje južnú hranicu Slovenskej republiky s Maďarskou republikou. Okres tvorí 57 obcí v tom 2 mestá (Lučenec, Filakovo). Centrom územia okresu, v ktorom žije 72 837 obyvateľov, je mesto Lučenec s počtom obyvateľov 28 332. Okres Lučenec susedí s nasledovnými okresmi: Poltár, Detva, Rimavská Sobota, Veľký

Krtíš. Okres Lučenec v rámci územného členenia Slovenskej republiky spadá do územia Banskobystrického kraja.

Na území okresu Lučenec sa nachádza jedno veľkoplošné chránené územie CHKO Cerová vrchovina, ktorá zasahuje aj do územia okresu Rimavská Sobota. Maloplošných chránených území v okrese Lučenec je 11 a to NPR - Pohanský hrad, Šomoška, PR - Dálovský močiar, Kerčík, Pobrežie Ružinej, Ružinske jelšiny, PP - Belinské skaly, Čakanovský profil, Lipovianske pieskovce, Soví hrad, CHA - Volavčia kolónia.

Územie okresu Lučenec tvorí Lučenská kotlina zo severu a severovýchodu ohraničená Slovenským Rudohorím, zo severozápadu z časti výbežkom Javoria, zo západu Krupinskou vrchovinou, z juhu a juhozápadu Filákovskou vrchovinou. Najnižšie položené miesto okresu Lučenec je osada Ráoš v katastrálnom území obce Trenč – 162 metrov n. m. , najvyššiu nadmorskú výšku dosahuje vrch Javor – 821 metrov n. m., nachádzajúci sa v katastrálnom území obce Budiná v pohorí Ostrôžky. Rovinatý terén sa tiahne od mesta Filákovu k Lučencu v šírke 2 –3 km, kde mení smer juhozápadne medzi obce Panické Dravce a Rapovce a postupne sa zužuje k obci Trenč.

Územie okresu Lučenec patrí do povodia Ipľa a v porovnaní s inými oblasťami Slovenska sa vyznačuje nízkou vodnatosťou povrchových tokov s extrémnou rozkolísanosťou prietokov.

Okres má teplú a pomerne suchú klímu, s malou lesnatosťou a malou retenčnou schopnosťou územia, ktorá má odraz v nízkom špecifickom odtoku, rozkolísanosti prietokov a v nerovnomernom rozdelení odtoku v priebehu roka.

Hydrologické pomery sú ovplyvnené prírodným členením. V povodí Ipľa je hlavným zdrojom znečisťovania vodných tokov predovšetkým ťažba a spracovanie magnezitu, textilný a potravinársky priemysel a verejná kanalizácia.

V okrese Lučenec sú vybudované vodné nádrže (VN), Ružiná s objemom vody nad 1.0 mil. m³. Ostatné nádrže sú do 1.0 mil. m³ a sú to Ľadovo, Tomášovce, Šiatorská Bukovinka, Mýtne, Ľuboreč, Veľké Dravce. V katastrálnom území obce Ľuboreč sa nachádzajú podzemné vody vo vrtoch o kapacite cca 60 l/s.

V obci sa nenachádza skládka odpadov. Preto sa v súčasnosti komunálny odpad likviduje skládkovaním na skládke Lučenec – Čurgov, na ktorú je periodicky odvážaný spoločnosťou

MEPOS s.r.o.. V obci je zavedený separovaný zber odpadu. Pravidelne sa realizuje zber PET fliaš, ďalej sa separuje sklo, papier, plasty a elektroodpad. Obec nedisponuje kompostárňou, kompostovanie je preto v súčasnosti realizované občanmi v rámci vlastných možností.

2.2. Analýza realizovaných opatrení

Konkurencieschopný a všestranne rozvinutý región je schopný efektívne využívať všetky zdroje pri zachovaní prírodných, kultúrnych a historických hodnôt, pamiatok regiónu a životného prostredia, tým že zmobilizuje nielen vnútorné zdroje regiónu ale získa i mimoregionálne zdroje nevyhnutných pre financovanie rozvojových zámerov.

Nižšie uvedená tabuľka obsahuje v minulosti realizované projekty s uvedením názvu projektu, roku realizácie, stručný popis a výšku nákladov.

Realizované projekty			
Názov realizovaného projektu	Rok	Popis projektu	Výška nákladov v tis. SKK
Školská ulica	2006	asfaltovanie	130
Asfaltový chodník Zvolenská – Pivoverská	2006	asfaltovanie	133
Schodisko v kultúrnom dome	2006	schodisko	52
Zelená ulica a chodník na Športovej	2006	chodník	346
Exnérova ulica	2006	asfaltovanie	614
Rekonštrukcia základnej školy na MŠ		rekonštrukcia	85
Podchod most – Vidiná – Zvolenská ulica	2005	Podchod	188
Chodník na ČSL	2004	chodník	680
Dom smútku - schodište	2004	schodište	160
Rekonštrukcia prenajatej budovy na MŠ		rekonštrukcia	360

Všetky realizované investície v obci riešili akútne a chronické problémy obce, ktoré znižovali jej konkurencieschopnosť, atraktivitu z hľadiska cestovného ruchu a znižovali kvalitu života obyvateľov. Obec každoročne realizuje niekoľko investičných akcií menšieho rozsahu, ako sú opravy a odstránenie havarijných stavov na obecnom majetku.

Infraštruktúrna investícia predstavuje základný prostriedok stimulu ekonomického rozvoja na základe ktorého je možné odštartovať proces revitalizácie a obnovy v obci. Samotné investície prispievajú k znižovaniu nezamestnanosti a integrácii marginalizovaných skupín obyvateľstva. Pre ekonomický rozvoj obce je dôležitá kvalitná a moderná infraštruktúra, ktorá je jedným z pilierov ekonomického a spoločenského rozvoja, prílevu investorov a výstavby nových výrobných a podnikateľských kapacít v obci.

2.3. SWOT analýza

Silné stránky

- výborná geografická poloha a veľkosť obce
- dobrá štruktúra sídelnej siete pre obsluhu územia
- existencia významných mestských sídel v blízkosti prepojených s obcou dopravnou a technickou infraštruktúrou
- potenciál pre rozvoj priemyslu v okolí
- výhodná poloha v rámci Slovenska, blízkosť nadradených vnútroštátnych a medzinárodných koridorov, ľahká dopravná prístupnosť
- dobré teritoriálne pokrytie energetickej sieťou s primeranou prenosovou kapacitou a s mierne zvyšujúcou energetickej bilanciou
- blízke prepojenie obyvateľstva na vedenie obce
- vysoká angažovanosť obyvateľov obce na veciach spoločných a verejných

- ponuka voľných plôch
- dostatočný bytový fond
- dostatok voľnej pracovnej sily
- v obci bol vykonaný Register obnovennej evidencie plôch a pozemky v obci sú zväčša vysporiadané
- zásobenosť obyvateľov pitnou vodou z verejného vodovodu
- dostatočná kapacita a pokrytie plynárenskou infraštruktúrou

Slabé stránky

- nevyhovujúci stav miestnych komunikácií,
- málo príležitostí na rekreáciu a šport,
- počet pracovných príležitostí v obci nepokrýva kapacity ekonomicky aktívneho obyvateľstva obce
- nevyhovujúci stav niektorých úsekov miestnych komunikácií
- uplatňovanie zákona o odpadoch (dôraz na nútenú separáciu a recykláciu)
- nedostatočná informovanosť obyvateľstva o stave životného prostredia
- nízka miera vymožiteľnosti práva v oblasti životného prostredia
- nedostatočná osвета o problematike rovnosti príležitostí a ochrane pred diskrimináciou
- absentujúca zdravotnícka infraštruktúra v obci
- chýbajúca kanalizácia v obci
- nekomplexná školská infraštruktúra v obci
- zhoršujúci sa stav kultúrnej infraštruktúry v obci
- nedostatok služieb pre rekreáciu

Príležitosti

- dokonalé zmapovanie existujúceho stavu ekonomického potenciálu a prognóza jeho očakávaného vývoja v budúcnosti
- využitie ekonomického potenciálu
- odstraňovanie administratívnych bariér podnikania a zlepšovanie podnikateľského prostredia
- zvyšovanie kompetencií samosprávy
- možnosti partnerskej spolupráce všetkých subjektov štátnej správy, samosprávy a neziskových organizácií zainteresovaných do oblasti sociálnych služieb
- rozvoj informačných technológií
- možnosti čerpania prostriedkov z fondov EU
- možnosti využívania alternatívnych zdrojov energie
- rozvoj odvetví využívajúcich obnoviteľné domáce zdroje
- dobré napojenie obce na dôležité dopravné koridory
- atraktívne prostredie s potenciálom pritiažnutia vyšších príjmových skupín obyvateľov do obce
- posilňovanie trendu prisťahovania nových obyvateľov
- zapájanie obyvateľov a nezamestnaných pri úpravách a zveľaďovaní obce
- pomoc mladým rodinám pri získavaní bývania v obci

Ohrozenia

- nezáujem o malé a stredné podnikanie,
- nedostatok financií
- presun kompetencií na samosprávy bez adekvátneho presunu finančných zdrojov
- zvyšovanie administratívnej záťaže vo verejnej správe
- legislatívne reštrikčné opatrenia od nadradených orgánov
- odliv kvalifikovanej pracovnej sily
- možnosť narušenia environmentálnej rovnováhy vplyvom nevybudovanej kanalizácie
- zvyšujúca sa intenzita cestnej dopravy
- pokles a strata občianskych iniciatív v oblasti kultúry

- nízky dôraz na vlastnícke vzťahy - to, čo nikomu nepatrí, alebo to patrí všetkým, je devastované a nesprávne využívané
- nekomunikovanie prevencie v oblasti kriminality
- stagnácia vzdelanostnej úrovne obyvateľstva
- devastácia životného prostredia
- finančný dopad na rozpočet obce v dôsledku prísnejších predpisov na ochranu životného prostredia

2.4. Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja

Hlavné príčiny regionálnych disparít sú v predovšetkým v realizácii postupných krokov ekonomickej reformy (devalvácia meny, liberalizácia cien, konverzia a následný rozpad trhov, odbytové ťažkosti) pôsobia s rôznou intenzitou na ekonomiku regiónov SR. Dopad pôsobenia postupných krokov ekonomickej reformy mal vplyv na štruktúru ekonomiky regiónov. Postup ekonomickej reformy sprevádzalo zhoršovanie ekonomickej situácie v okresoch a mikroregiónoch s monoštruktúrnym zameraním výrobnéj základne. Išlo predovšetkým o okresy, alebo ich časti, kde rozhodujúca výrobná aktivita sa dostala do depresie a dochádzalo k prudkému znižovaniu zamestnanosti. Ekonomický úpadok výrobných aktivít pretrváva v priebehu celého transformačného procesu.

Disparity a faktory rozvoja ovplyvňujúce úroveň udržateľnej celkovej konvergencie SR k EÚ 15 v programovacom období 2007 až 2013:

Kľúčové disparity:

1. nedostatočne využitý existujúci rastový potenciál regiónov,
2. nedostatočná úroveň rastového potenciálu regiónov,
3. sektorové a regionálne rozdiely v konkurencieschopnosti dané nedostatočným využitím existujúceho rastového potenciálu, ako aj jeho nedostatočnou úrovňou
4. útlm poľnohospodárskej prvovýroby

Hlavné faktory rozvoja:

1. zlepšenie dostupnosti regiónov a dovybavenie územia infraštruktúrou,
2. rozvoj ľudského potenciálu a efektívne využitie pracovných síl,
3. využitie, reštrukturalizácia, rozvoj produkčného potenciálu a zvyšovanie inovačnej kapacity regiónov
4. Zachovanie a ochrana životného prostredia v obci

Koherentné poradie faktorov rozvoja

Medzi kľúčové faktory rozvoja obce patrí jej výborná geografická poloha, ktorá výraznou mierou determinuje a určuje budúci rozvoj a úroveň konkurencieschopnosti obci v budúcnosti. Dobrá štruktúra sídelnej siete pre obsluhu územia má význam predovšetkým z hľadiska lokalizácie firiem a z hľadiska kvality života obyvateľov v obci.

Blízkosť významných mestských sídel prepojených s obcou dopravnou a technickou infraštruktúrou prináša so sebou predovšetkým ekonomické a sociálne výhody. Ako sú napr. dostatok pracovných príležitostí, kvalitná štruktúra ekonomických činností a predpoklad pre rast a rozvoj potrieb a sociálnych istôt obyvateľstva a znižovanie nezamestnanosti. Obec sa nachádza v regióne so značným potenciálom pre rozvoj priemyslu v okolí. V budúcnosti sa očakáva rozvoj priemyslu a v rámci neho zvyšovanie produktivity práce a pridanej hodnoty.

Významným faktorom rozvoja je aj obnova evidencie niektorých pozemkov a právnych vzťahov k nim podľa zákona NR SR č. 180/1995 Z.z. v znení neskorších predpisov sa realizuje podľa každoročne vládou Slovenskej republiky schvaľovaných harmonogramov. V konaní sa zisťujú dostupné údaje o pozemkoch a právnych vzťahov k nim poskytnuté nájomcami pozemkov alebo inými oprávnenými osobami, z katastrálneho operátu, z listín

predložených účastníkmi konania, z výpovedi svedkov a z iných dôkazov získaných najmä pri prešetrovaní v obci a na ich základe sa zostavuje a schvaľuje register obnovenej evidencie pozemkov, ktorý je známy pod skratkou ROEP.

Ekonomický potenciál daného regiónu predstavuje spolupôsobenie existujúcich ľudských zdrojov, kapitálu a prírodných daností za účelom výroby produkcie a poskytovania služieb. Ekonomický potenciál je rozhodujúcim faktorom rozvojových možností obce a determinantom životnej úrovne jej obyvateľstva. Je východiskom všetkých rozvojových zámerov, ktoré sa obce dotýkajú. Dokonalé zmapovanie existujúceho stavu ekonomického potenciálu a prognóza jeho očakávaného vývoja v budúcnosti je rozhodujúcim faktorom ekonomickej úspešnosti obce. Využitie ekonomického potenciálu obce závisí od viacerých faktorov. Okrem dopytu sú to predovšetkým ekonomicko-technické parametre výrobných zariadení alokovaných v regióne, konkurencieschopnosť ich potenciálnej produkcie, kvalita a dostupnosť pracovnej sily a pod. Úroveň tohto potenciálu a stupeň jeho využitia sa priamo odzrkadľuje v ekonomickej výkonnosti obce.

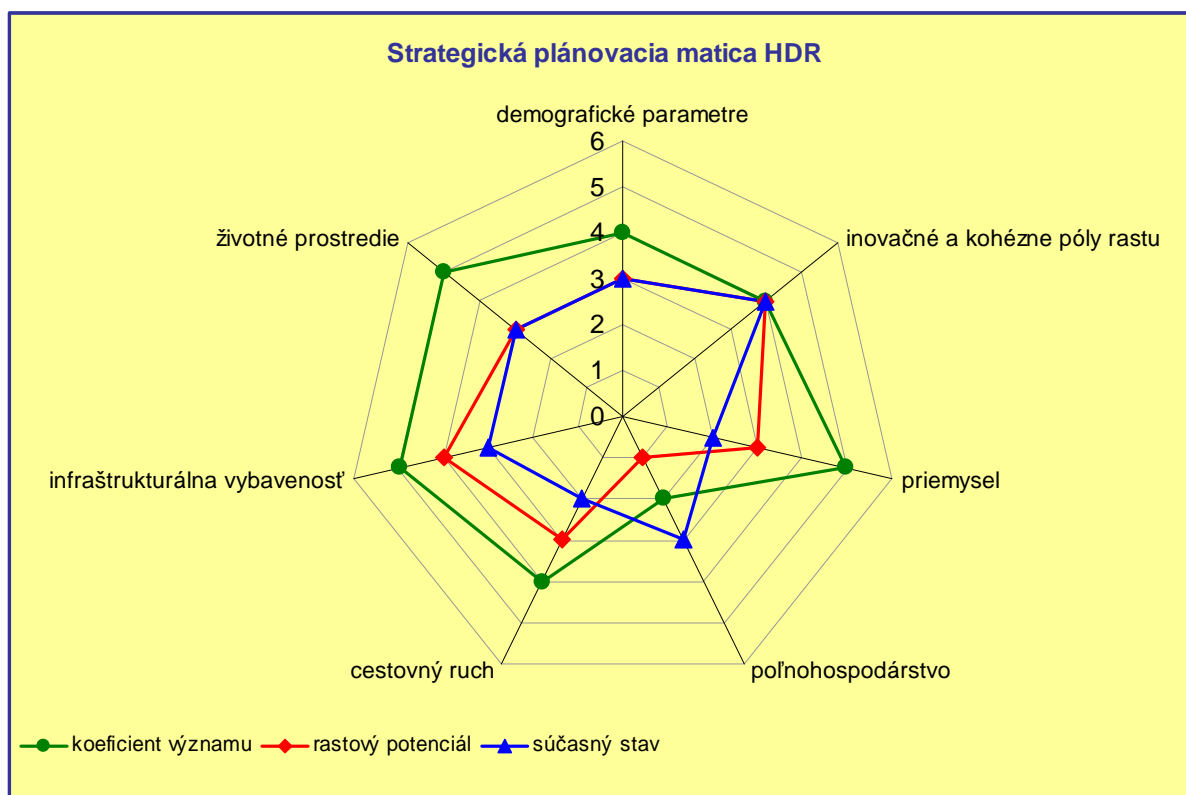
Koherentné poradie disparít

Jednou z disparít obce, ktorá vyžaduje riešenie v strednodobom horizonte je dobudovanie kanalizácie v obci. Na základe novej úpravy zákona o vodách (§ 32 zákona 184/2002 Z.z.), ktorý stanovuje povinnosť odvádzať komunálne odpadové vody verejnými kanalizáciami. Aglomerácie od 2 000 do 10 000 EO (ekvivalentných obyvateľov) sú povinné takéto odvádzanie zabezpečiť do konca roku 2015 a aglomerácie nad 10 000 EO do konca roku 2010 podľa plánu rozvoja verejných vodovodov a kanalizácií.

Nedostatočné využitie existujúceho rastového potenciálu v obci bude mať v budúcnosti za následok hospodárske zaostávanie obce v porovnaní s okolitými obcami a následne celkový úpadok, pokles počtu obyvateľov a znižovanie kvality života v dôsledku zastarávania infraštruktúry.

Skutočnosť, že kvalitný ekonomický, ľudský a sociálny potenciál je sústredený najmä v mestách, komplikuje naštartovanie rozvojových trendov v obci a vytvára disproporcie, ktoré ovplyvňujú charakter i časovú náročnosť ich adaptovania sa na nové rozvojové trendy.

Na základe definícií jednotlivých kľúčových faktorov a disparít rozvoja bola vypracovaná strategická plánovacia matica pre určenie najperspektívnejších vektorov rozvoja.

Uvedené parametre na osiach predstavujú oblasti ktoré sú vitálne pre rozvoj obce. Súčasný stav poukazuje na blízkosť obce k centráram rozvoja a priemerné demografické parametre. Menej priaznivé sú parametre pre poľnohospodárstvo a priemysel v obci, ktorý je založený prevažne na malých a stredných podnikoch. Infraštruktúrálna vybavenosť v obci vykazuje priemerné hodnoty, ktoré však sú čiastočne vyvážené blízkosťou k inováčnym a kohéznym pólom rastu (aj keď obec priamo nie je definovaná ako pól rastu). Napriek tomu je zreteľný ich rastový potenciál.

3. Rozvojová stratégia

Rozvojová stratégia má nasledovné východiská:

- **rozvojové stratégie na vyššej úrovni** v štruktúre regionálneho rozvoja (Národný strategický plán rozvoja vidieka SR na roky 2007 - 2013, Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja).
- **výsledky socio-ekonomickej analýzy**, SWOT analýza a analýzy kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja obce
- **výsledky dotazníka** – pomocou neho majú byť do PHSR obce premietnuté potreby, názory a myšlienky o jej budúcom smerovaní z pohľadu obyvateľov
- **určenie nevyhnutných potrieb**, ktoré vyplývajú s platnej legislatívy (napr. nové normy v oblasti ochrany Životného prostredia)

Výsledky ankety

1-najhoršie, 5-najlepšie

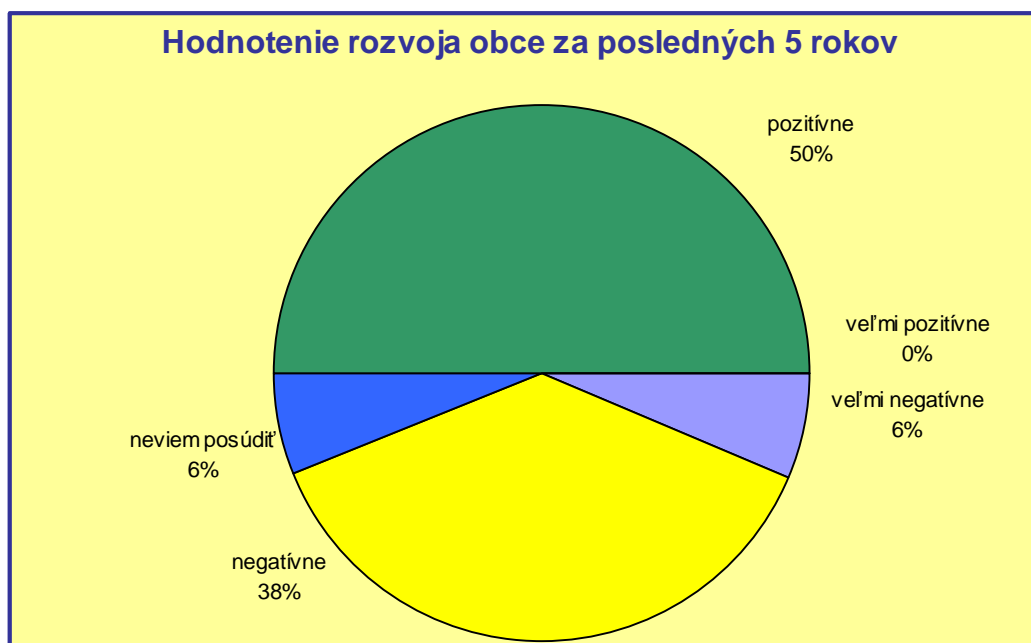
Časť dotazníka bola zameraná na určenie miery spokojnosti obyvateľov s jednotlivými faktormi kvality života v obci. Na základe ankety je možné identifikovať celkovú spokojnosť občanov. Občania sú nespokojní s dostupnosťou a kvalitou školstva, kvalitou životného prostredia a ponukou obchodov a služieb.

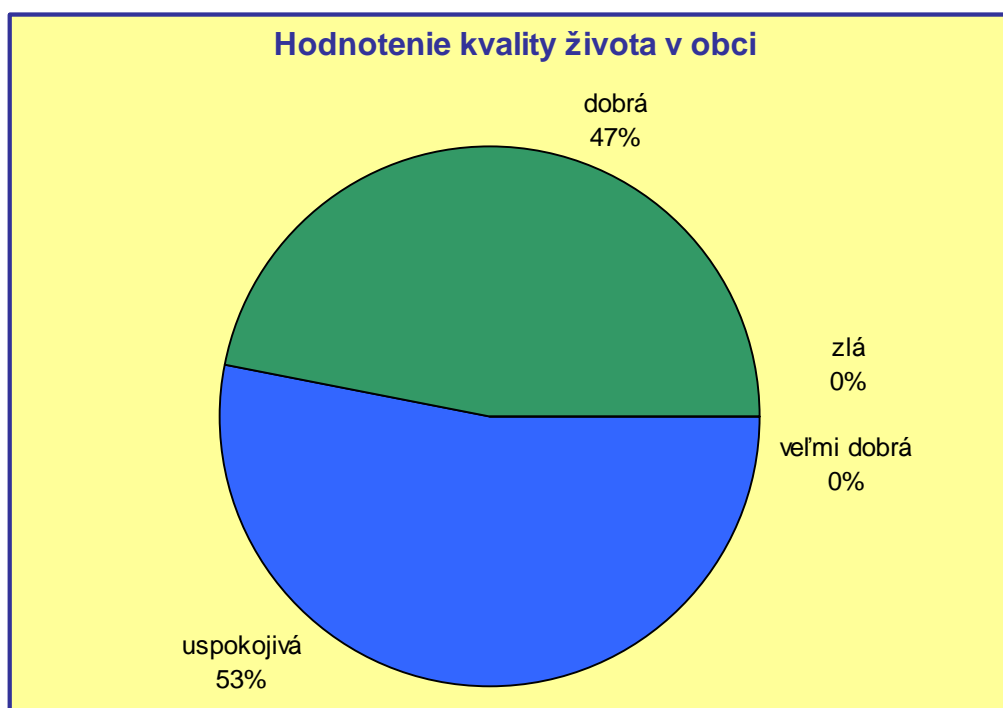
Z pohľadu priorít rozvoja obce z pohľadu obyvateľov jednoznačne dominuje priorita pracovných príležitostí v obci, lekárska starostlivosť, sociálna starostlivosť a priorita vybudovania kanalizácie.

Z hľadiska hodnotenia zapojenosti obyvateľov do diania v obci vyplynulo, že väčšina zúčastnených občanov sa pravidelne v nejakej forme zapája.

Z pohľadu hodnotenia rozvoja obce za posledných 5 rokov hodnotí 50% respondentov vývoj v obci za pozitívny.

Pri hodnotení kvality života v obci vyplynulo, že 53% respondentov hodnotí kvalitu života za uspokojivú a 47% za dobrú. Celkove je potrebné poznamenať že žiaden respondent nehodnotil kvalitu života v obci za zlú alebo za veľmi dobrú.

3.1. Ciele a priority

Globálnym cieľom Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vidiná je podporiť vyvážený rozvoj v obci prostredníctvom postupného zvyšovania jej konkurencieschopnosti. Strategickým cieľom obce je vytvorenie vhodného sociálne – trhového a trvalo-udržateľného prostredia, ktoré bude podporovať vlastné úsilie a výkony obyvateľov pri tvorbe pracovných príležitostí, bude založené na akceptácii vlastníckych práv jednotlivcov a povedie jednotlivcov k dobrovoľnej zodpovednosti o sociálne slabších a o životné prostredie. Jednotlivé prioritné oblasti s popisom cieľov sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

Priority a ciele		
č.	Priorita	Cieľ
1	Podpora trvalo udržateľného rozvoja	Zabezpečiť stabilný rast ekonomickej aktivity v obci a jej okolí, ktorý je základom hospodársko-sociálneho postavenia jej občanov: - priemysel - cestovný ruch - ostatné služby - poľnohospodárstvo
2	Ochrana životného prostredia	Zachovať úctu k životnému prostrediu nielen na úrovni platných noriem v oblasti ochrany životného prostredia, ale hlavne zvyšovať povedomie obyvateľov aby sami aktívne prispievali k ochrane svojho okolia.
3	Investície do občianskej infraštruktúry	Prispieť k skvalitneniu a dobudovaniu občianskej infraštruktúry v oblastiach ako sú technická, sociálna, zdravotná a kultúrna infraštruktúra. Súčasťou tejto priority je aj riešenie a zlepšovanie situácie v oblasti bývania.
4	Rozvoj občianskej spoločnosti	Cieľom je aktivizácia obyvateľstva formou kultúrnych a športových podujatí ako aj kontinuálne zvyšovanie participácie obyvateľov na daniach v obci.
5	Podpora rozvoja služieb pre obyvateľov	Cieľom je skvalitnenie služieb poskytovaných na území obce ako aj zabezpečenie takých, ktoré v súčasnosti absentujú.

3.2. Opatrenia a aktivity

Aktivita: Rekonštrukcia kanalizácie
Popis: Rekonštrukcia kanalizácie v obci.   prioritná oblasť: Ochrana životného prostredia Plánovaný rok realizácie: 2008 zodpovedný za realizáciu: obec dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 1
Financovanie: Náklady v tis. Sk: 25000 možnosti financovania: Program rozvoja vidieka SR 2007-2013 Opatrenie: Obnova a rozvoj obcí náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 1050 potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 1050
Dopady: dopad na zamestnanosť: nulový vplyv dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): negatívny - zvýšenie bežných výdavkov o viac ako 50 tis. Sk dopad na kvalitu života: veľmi pozitívny

Aktivita: Rekonštrukcia chodníkov
Popis: Rekonštrukcia chodníkov vo vybraných lokalitách obce na základe projektovej dokumentácie.   prioritná oblasť: Investície do občianskej infraštruktúry Plánovaný rok realizácie: 2008 zodpovedný za realizáciu: obec dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 1
Financovanie: Náklady v tis. Sk: 15000 možnosti financovania: Program rozvoja vidieka SR 2007-2013 Opatrenie: Obnova a rozvoj obcí náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 650 potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 650
Dopady: dopad na zamestnanosť: nulový vplyv dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): pozitívny - úspora bežných výdavkov (nárast príjmov) o viac ako 50 tis. Sk dopad na kvalitu života: pozitívny

Aktivita: Rekonštrukcia kultúrneho domu
Popis: Rekonštrukcia kultúrneho zahŕňajúca opravu strechy, zateplenie fasády a ostatné stavebné úpravy na budove potrebné pre zlepšenie stavu kultúrnej infraštruktúry v obci.   prioritná oblasť: Investície do občianskej infraštruktúry Plánovaný rok realizácie: 2009 zodpovedný za realizáciu: obec dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 1

Financovanie: Náklady v tis. Sk: 15000 možnosti financovania: Program rozvoja vidieka SR 2007-2013 Opatrenie: Obnova a rozvoj obcí náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 650 potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 650
Dopady: dopad na zamestnanosť: nulový vplyv dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): pozitívny - úspora bežných výdavkov (nárast príjmov) o viac ako 50 tis. Sk dopad na kvalitu života: pozitívny

Aktivita: Rekonštrukcia verejných priestranstiev a zelene
Popis: Rekonštrukcia námestia v obci spojená aj s modernizáciou zelene. prioritná oblasť: Investície do občianskej infraštruktúry Plánovaný rok realizácie: 2010 zodpovedný za realizáciu: obec dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 1
Financovanie: Náklady v tis. Sk: 15000 možnosti financovania: Program rozvoja vidieka SR 2007-2013 Opatrenie: Obnova a rozvoj obcí náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 650 potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 650
Dopady: dopad na zamestnanosť: nulový vplyv dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): nevýznamný dopad na kvalitu života: pozitívny

Aktivita: Rekonštrukcia autobusových zastávok
Popis: Rekonštrukcia všetkých autobusových zastávok s cieľom prispôbiť ich súčasným štandardom a zvýšiť tým kvalitu života obyvateľov. prioritná oblasť: Podpora trvalo udržateľného rozvoja Plánovaný rok realizácie: 2010 zodpovedný za realizáciu: obec dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 2
Financovanie: Náklady v tis. Sk: 1000 možnosti financovania: Program rozvoja vidieka SR 2007-2013 Opatrenie: Obnova a rozvoj obcí náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 80 potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 80
Dopady: dopad na zamestnanosť: nulový vplyv dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): nevýznamný dopad na kvalitu života: pozitívny

Aktivita: Rekonštrukcia verejného osvetlenia

Popis: Rekonštrukcia verejného osvetlenia na základe projektovej dokumentácie.

prioritná oblasť: Investície do občianskej infraštruktúry

Plánovaný rok realizácie: 2010

zodpovedný za realizáciu: obec

dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 2

Financovanie:

Náklady v tis. Sk: 2000

možnosti financovania: Program rozvoja vidieka SR 2007-2013 Opatrenie: Obnova a rozvoj obcí

náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 130

potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 130

Dopady:

dopad na zamestnanosť: nulový vplyv

dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): pozitívny - úspora bežných výdavkov (nárast príjmov) o viac ako 50 tis. Sk

dopad na kvalitu života: pozitívny

Aktivita: Rekonštrukcia obecného úradu

Popis: Komplexná rekonštrukcia obecného úradu s cieľom znížiť náklady na prevádzku.

prioritná oblasť: Investície do občianskej infraštruktúry

Plánovaný rok realizácie: 2009

zodpovedný za realizáciu: obec

dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 1

Financovanie:

Náklady v tis. Sk: 1000

možnosti financovania:

náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 30

potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 1030

Dopady:

dopad na zamestnanosť: nulový vplyv

dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): pozitívny - úspora bežných výdavkov (nárast príjmov) o viac ako 50 tis. Sk

dopad na kvalitu života: pozitívny

Aktivita: Rekonštrukcia obecného rozhlasu.

Popis: Modernizácia obecného rozhlasu.

prioritná oblasť: Investície do občianskej infraštruktúry

Plánovaný rok realizácie: 2010

zodpovedný za realizáciu: obec

dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 1

Financovanie:

Náklady v tis. Sk: 2000

možnosti financovania: Program rozvoja vidieka SR 2007-2013 Opatrenie: Obnova a rozvoj obcí

náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 130

potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 130

Dopady:

dopad na zamestnanosť: nulový vplyv

dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): pozitívny - úspora bežných výdavkov (nárast príjmov) o viac ako 50 tis. Sk

dopad na kvalitu života: pozitívny

Aktivita: Výstavba nájomných bytov

Popis: Výstavba 6 bytových jednotiek v obci.

prioritná oblasť: Podpora trvalo udržateľného rozvoja

Plánovaný rok realizácie: 2013

zodpovedný za realizáciu: obec

dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 1

Financovanie:

Náklady v tis. Sk: 12000

možnosti financovania: ŠFRB

náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 480

potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 6480

Dopady:

dopad na zamestnanosť: nulový vplyv

dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): pozitívny - úspora bežných výdavkov (nárast príjmov) o viac ako 50 tis. Sk

dopad na kvalitu života: veľmi pozitívny

Aktivita: Športový areál

Popis: Výstavba športového areálu v obci pre zlepšenie možností vyžitia obyvateľov a návštevníkov.

prioritná oblasť: Podpora rozvoja služieb pre obyvateľov

Plánovaný rok realizácie: 2011

zodpovedný za realizáciu: obec

dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 3

Financovanie:

Náklady v tis. Sk: 4000

možnosti financovania: Program rozvoja vidieka SR 2007-2013 Opatrenie: Obnova a rozvoj obcí

náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 210

potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 210

Dopady:

dopad na zamestnanosť: pozitívny - jedno až 10 nových prac.miest

dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): negatívny - zvýšenie bežných výdavkov o viac ako 50 tis. Sk

dopad na kvalitu života: pozitívny

Aktivita: Rekonštrukcia bývalej materskej školy

Popis: Rekonštrukcia budovy bývalej materskej školy na základe projektovej dokumentácie.

prioritná oblasť: Investície do občianskej infraštruktúry Plánovaný rok realizácie: 2011 zodpovedný za realizáciu: obec dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 2
Financovanie: Náklady v tis. Sk: 7000 možnosti financovania: náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 280 potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 7280
Dopady: dopad na zamestnanosť: nulový vplyv dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): pozitívny - úspora bežných výdavkov (nárast príjmov) o viac ako 50 tis. Sk dopad na kvalitu života: pozitívny

Aktivita: Urnový háj
Popis: Výstavba urnového hája na miestnom cintoríne.
prioritná oblasť: Rozvoj občianskej spoločnosti Plánovaný rok realizácie: 2007 zodpovedný za realizáciu: obec dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 2
Financovanie: Náklady v tis. Sk: 760 možnosti financovania: náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 0 potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 760
Dopady: dopad na zamestnanosť: nulový vplyv dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): nevýznamný dopad na kvalitu života: pozitívny

Aktivita: Výstavba miestnych komunikácií.
Popis: Výstavba miestnych komunikácií v častiach obce, kde bude realizovaná výstavba rodinných domov.
prioritná oblasť: Investície do občianskej infraštruktúry Plánovaný rok realizácie: 2012 zodpovedný za realizáciu: obec dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 2
Financovanie: Náklady v tis. Sk: 15000 možnosti financovania: náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 600 potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 15600
Dopady: dopad na zamestnanosť: nulový vplyv dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): nevýznamný dopad na kvalitu života: pozitívny

Aktivita: Kanalizačná prípojka do ČOV Lučenec
Popis: Vybudovanie kanalizačného pripojenia do ČOV Lučenec.
prioritná oblasť: Ochrana životného prostredia Plánovaný rok realizácie: 2011 zodpovedný za realizáciu: Vodárenská spoločnosť dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 1
Financovanie: Náklady v tis. Sk: 20000 možnosti financovania: Vodárenská spoločnosť náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 0 potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 0
Dopady: dopad na zamestnanosť: nulový vplyv dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): negatívny - zvýšenie bežných výdavkov o viac ako 50 tis. Sk dopad na kvalitu života: veľmi pozitívny

Aktivita: Vypracovanie územného plánu
Popis: Vypracovanie územného plánu obce.
prioritná oblasť: Podpora trvalo udržateľného rozvoja Plánovaný rok realizácie: 2007 zodpovedný za realizáciu: obec dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 1
Financovanie: Náklady v tis. Sk: 325 možnosti financovania: Nenávratný finančný príspevok získaný z Operačného programu Základná infraštruktúra z programovacieho obdobia 2004-2006 náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 0 potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 16,25
Dopady: dopad na zamestnanosť: nulový vplyv dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): nevýznamný dopad na kvalitu života: nulový

Aktivita: Rekonštrukcia chodníkov v obci
Popis: Rekonštrukcia chodníkov podľa aktuálnej potreby.
prioritná oblasť: Investície do občianskej infraštruktúry Plánovaný rok realizácie: 2007 zodpovedný za realizáciu: obec dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 1
Financovanie: Náklady v tis. Sk: 415 možnosti financovania: náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 0 potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 415
Dopady:

dopad na zamestnanosť: nulový vplyv
dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): pozitívny - úspora bežných výdavkov (nárast príjmov) o viac ako 50 tis. Sk
dopad na kvalitu života: pozitívny

Aktivita: Rychlostná komunikácie "R2"

Popis: Vybudovanie rýchlostnej komunikácie "R2", ktorá bude viesť katastrálnym územím obce.

prioritná oblasť: Investície do občianskej infraštruktúry

Plánovaný rok realizácie: 2013

zodpovedný za realizáciu: Národná diaľničná spoločnosť

dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 1

Financovanie:

Náklady v tis. Sk: 500000

možnosti financovania: Národná diaľničná spoločnosť

náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 0

potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 0

Dopady:

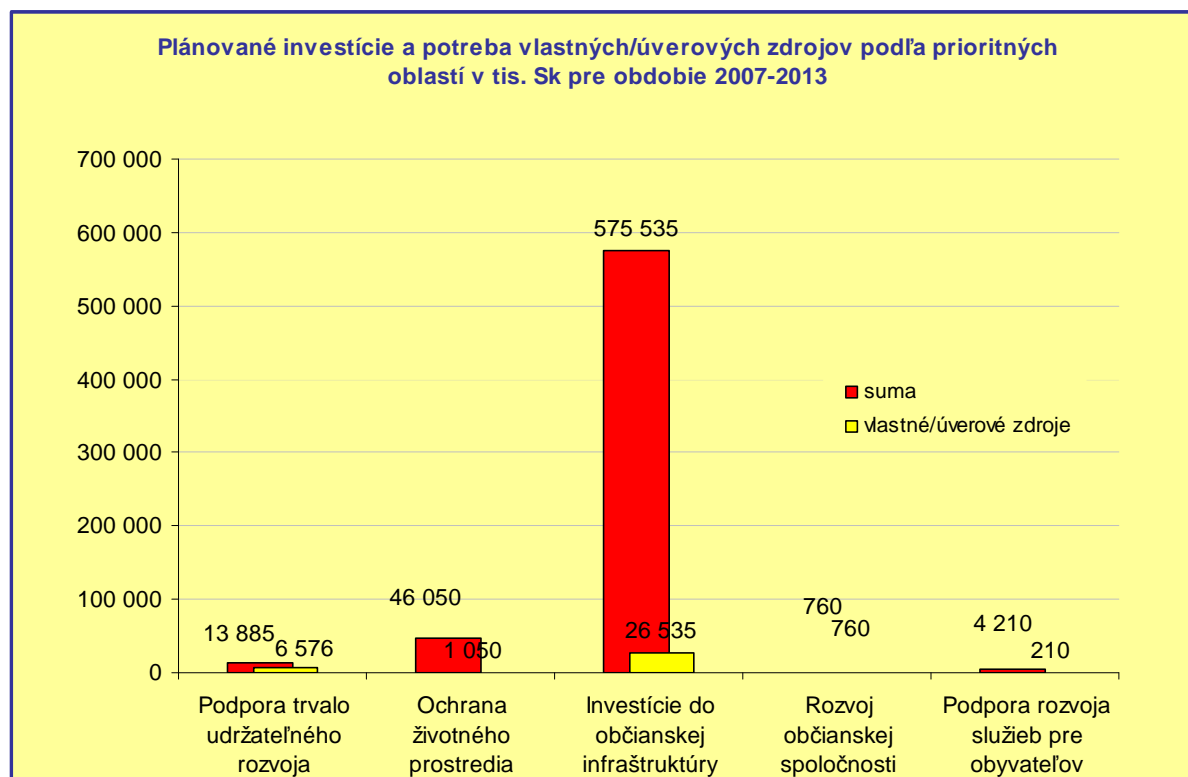
dopad na zamestnanosť: nulový vplyv

dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): nevýznamný

dopad na kvalitu života: pozitívny

3.3. Opis rozvojovej stratégie

Samotná charakteristika rozvojovej stratégie vyplýva z piatich prioritných oblastí určených v kapitole 3.1.

Výška investícií bola kalkulovaná na základe prioritných oblastí a na základe strategickej plánovacej matice HDR. Určuje potrebu vlastných zdrojov podľa výšky investícií, ktoré boli definované ako determinujúce faktory rozvoja obce. Výška plánovaných investícií / nákladov pre jednotlivé prioritné oblasti závisí od viacerých faktorov:

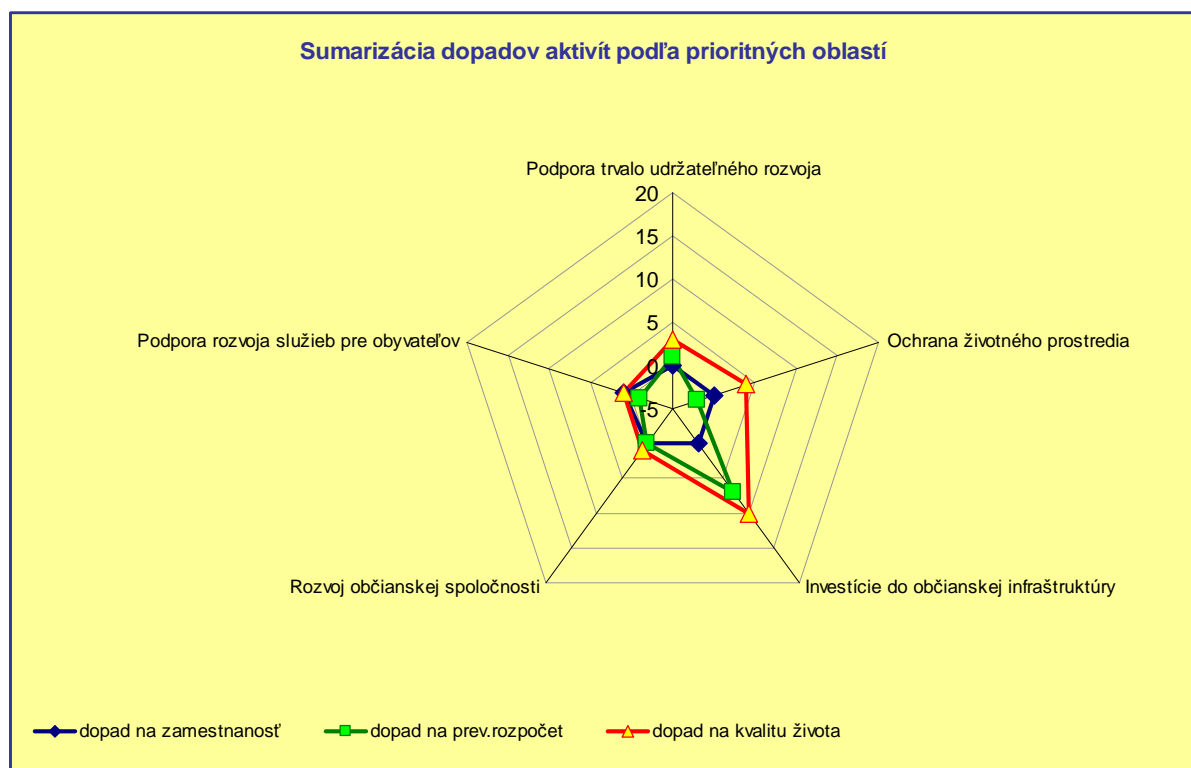
- investičná náročnosť aktivít – aktivity v oblasti občianskej infraštruktúry kladú najvyššie nároky na financovanie
- miery využitia cudzích zdrojov a zapojenia partnerov – do aktivít v oblasti trvalo udržateľného rozvoja sa budú zapájať aj partneri, ktorí prevezmú veľkú časť financovania a tak spoluúčasť obce je nižšia
- nižšia celková suma aktivít v peňažnom vyjadrení neznamená nižšiu prioritu týchto aktivít alebo zanedbávanie tejto oblasti – tieto aktivity sú jednoducho menej finančne náročné avšak získanie iných zdrojov je často ťažšie.

Definovanie rozvojovej stratégie obce nadväzuje na výsledky komplexných analýz a na SWOT analýzu, pričom sa snaží odstrániť alebo prinajmenšom zmierniť identifikované disparity pomocou určených faktorov rozvoja. Rozvoj obce je chápaný ako jej hospodársky rozvoj, predovšetkým ako hospodársky rast. Malo by ísť hlavne o taký rozvoj, ktorý neničí vlastnú surovinovú a ľudskú základňu, zachováva životné prostredie, teda o trvalo-udržateľný.

Programová štruktúra, merateľné ukazovatele

Medzi merateľné ukazovatele zaraďujeme aj výšku nákladov (náklady celkové, náklady na prípravu projektov a potrebu financovania z vlastných zdrojov) a merateľné sú aj dopady na zamestnanosť, prevádzkový rozpočet a kvalita života v obci.

Merateľné ukazovatele sú podrobne charakterizované v rámci kapitoly 3.2. Opatrenia a aktivity, v tejto časti preto uvádzame ich sumarizáciu:

Z uvedenej sumarizácie vyplýva, že :

- plánované aktivity v prioritnej oblasti Podpora trvalo udržateľného rozvoja budú mať najpozitívnejší vplyv na zamestnanosť
- kvalitu života občanov najviac posilnia aktivity v prioritnej oblasti Investície do občianskej infraštruktúry a Podpora rozvoja služieb pre obyvateľov
- dopad na rozpočet obce je prevažne neutrálny

Rozvojová stratégia obce vychádza predovšetkým zo silných stránok a maximálnom možnom využití príležitostí identifikovaných vo SWOT analýze a strategickej plánovacej matici.

4. Finančný plán

Jednou z kľúčových otázok programu rozvoja je schopnosť obce v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Finančné zdroje potrebné pre naplnenia aktivít uvedených v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja budú plynúť z nasledovných zdrojov:

- **rozpočet obce** je základným zdrojom financovania aktivít. V zmysle východiskových parametrov rozpočtu verejnej správy na rok 2007 sa v roku 2007 predpokladá rast hospodárstva na úrovni 8,9%, rast zamestnanosti o 0,8% a rast reálnych miezd o 4,1%. Priemerná ročná miera inflácie sa očakáva v hodnote 2,7%. Rozhodujúci podiel na príjmoch rozpočtov obcí budú mať v roku 2007 daňové príjmy, dotácie a transfery. V roku 2007 sa plánuje ich výnos v sume 48,9 mld. Sk. Z výnosov týchto daní a transferov musia obce a mestá zabezpečiť financovanie svojich originálnych pôsobností vrátane všetkých pôsobností presunutých a presúvaných z orgánov štátnej správy na obce v rámci pokračujúcej decentralizácie verejnej správy. Výnos dane z príjmov fyzických osôb sa odhaduje v sume 2,8 mld. Sk a výnos z príjmov právnických osôb sa odhaduje na 48,9 mld. Sk. Dotácie na prenesený výkon štátnej správy sa odhadujú v sume 15,39 mld. Sk, čo je v porovnaní s rokom 2006 nárast o 2,2%. Výška voľných prostriedkov je však limitovaná a preto je vhodné prostriedky obecného rozpočtu použiť najmä na nasledovné:
 - **zabezpečiť prípravu projektov** – projektová dokumentácia, príprava žiadostí na čerpanie eurofondov a podobne
 - **spolufinancovať europrojekty** – štandardne je nevyhnutné podieľať sa časťou 5% na europrojektoch. Tento podiel vzrastie, ak zoberieme do úvahy aj vedľajšie náklady projektov.
 - **financovanie bežných aktivít** – ide najmä o neinvestičné aktivity v oblasti služieb obyvateľom alebo podpore kultúrneho a športového života
- **ostatné verejné zdroje**, najmä prostriedky ŠFRB sú vhodné na financovanie bytovej výstavby. Príležitosti na získanie nenávratného finančného príspevku zo štátneho rozpočtu sú v značnej miere obmedzené. Podstatným parametrom pre získanie dotácie na výstavbu obecných bytov bude projektovaná rozloha obytnej plochy jednotlivých b.j.
- **súkromné zdroje** – je možné použiť najmä na v projektoch, ktoré sú orientované na podporu podnikateľského prostredia a súkromný sektor z neho bude mať tiež osov
- **štrukturálne fondy EÚ** – je možné použiť na financovanie mnohých projektov, avšak treba uvážiť ich zložitú a náročnú prípravu.
- **úverové zdroje** – úvery sú vhodné na riešenie akútnych investičných potrieb prípadne na financovanie aktivít s pozitívnym dopadom na rozpočet obce.

Analýza súčasného hospodárenia – rok 2006, Súvaha obce (Skrátená forma):

	tis. Sk	
neobežný majetok spolu	23 233	88,9%
dlhodobý nehmotný majetok	25	0,1%
dlhodobý hmotný majetok	13 232	50,6%
<i>pozemky</i>	1 794	6,9%
<i>umelecké diela a zbierky</i>	0	0,0%
<i>stavby</i>	10 550	40,4%
<i>stroje, prístroje a zariadenia</i>	501	1,9%
<i>dopravné zariadenia</i>	196	0,8%
<i>obstaranie HIM</i>	0	0,0%
<i>drobný dlh. hm. majetok</i>	126	0,5%
<i>ostatný HIM</i>	65	0,2%
dlhodobý finančný majetok	9 976	38,2%
obežný majetok	2 894	11,1%
<i>zásoby</i>	623	2,4%
<i>pohľadávky</i>	622	2,4%
<i>finančný majetok</i>	1 649	6,3%
rozpočtové účty, z toho:	0	0,0%
<i>prostriedky rozpočtového hospodárenia</i>	0	0,0%
majetok spolu	26 127	100,0%
vlastne zdroje	22 206	85,0%
<i>majetkove fondy</i>	23 360	89,4%
<i>finančné a peňažne fondy</i>	496	1,9%
<i>výsledok hospodárenia</i>	-1 650	-6,3%
zdroje krytia prostriedkov rozpočt.hosp.	0	0,0%
cudzie zdroje	3 921	15,0%
<i>dlhodobé záväzky</i>	297	1,1%
<i>krátkodobé záväzky</i>	900	3,4%
<i>bankové úvery</i>	2 720	10,4%
<i>prechodné účty pasívne</i>	4	0,0%
pasíva celkom	26 127	100,0%

Majetok obce tvorí predovšetkým dlhodobý hmotný majetok v celkovej súčasnej hodnote 13 232 tis. Sk. Tvoreným je predovšetkým skupinou stavby (10 550 tis. Sk; 40,4% majetku obce), ktorých účtovná amortizácia je 22,2%.

vybrané ukazovatele	
momentálna likvidita	749 tis. Sk
likvidita 1. Stupňa	749 tis. Sk
likvidita 2.stupňa	1 371 tis. Sk
likvidita 3.stupňa	1 994 tis. Sk
ukazovateľ zadlženosti	15,01%
miera zadlženosti	17,66%
úverová zaťaženosť	10,41%
miera opotrebenie stavieb	22,2%
miera opotrebenia zariadení a tech.	67,3%

O perspektívnom hospodárení a dostatočnom objeme likvidných prostriedkov vypovedá kladná hodnota likvidity 1., 2. a 3. stupňa za rok 2006.

Obec nemá vzhľadom na dostatočný objem likvidných prostriedkov problém priebežne a načas uhrádzať svoje záväzky.

Obec má v súvislosti s prevádzkou vyrovnané záväzky a jej aktivity sú v súlade so zákonom NR SR č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

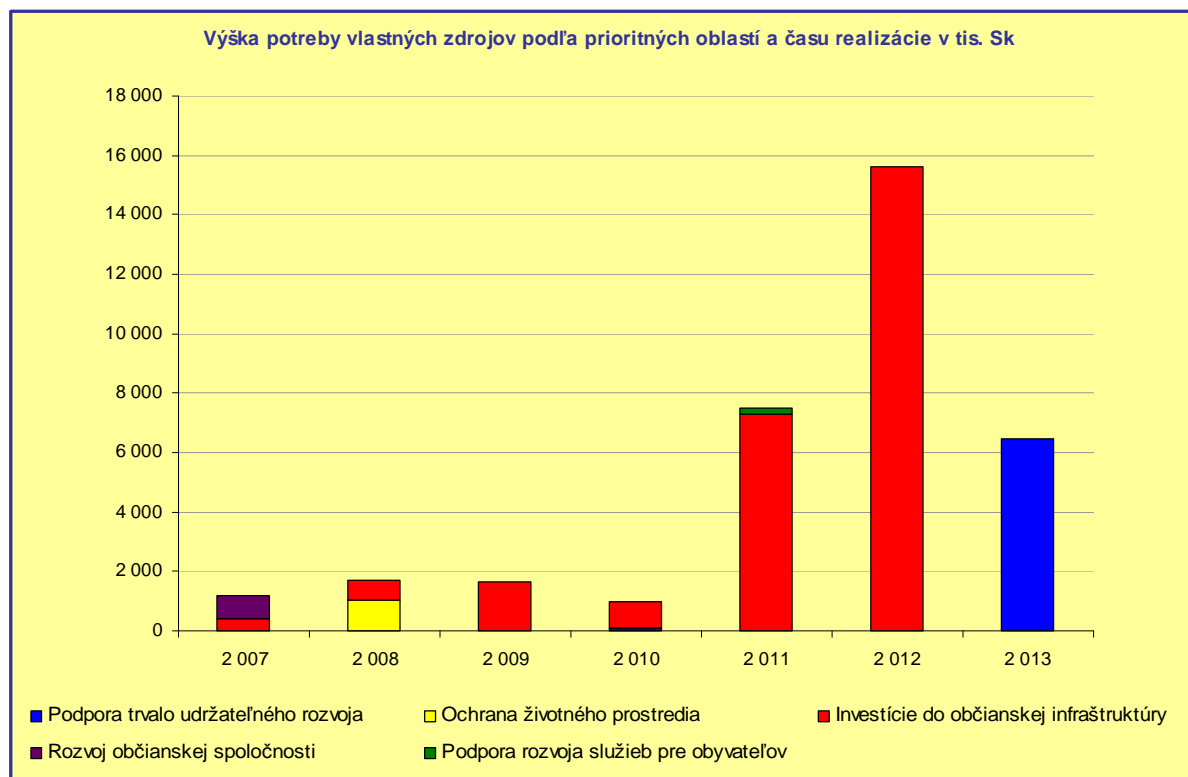
Pod likviditou rozumieme schopnosť podniku uhradiť včas svoje záväzky voči všetkým dodávateľom (veriteľom). Pod likvidnosťou aktív rozumieme schopnosť v čo najkratšom čase pretransformovať jednotlivé majetkové súčasti podniku na peňažné prostriedky, a to bez straty alebo bez podstatnej zľavy z ich účtovnej hodnoty.

Likvidita 1. stupňa vypovedá, aký podiel krátkodobých dlhov môže subjekt k určitému dňu (v závislosti od toho z ktorého dňa sú pre analýzu poskytované údaje) vyplatiť v hotovosti. Za optimálny sa považuje pomer od 0,20 do 0,60.

Likvidita 2. stupňa vypovedá o tom, ako je subjekt schopná zaplatiť krátkodobé dlhy bez predaja zásob. Zásoby môžu byť ovplyvnené ich likvidnosťou. Tento ukazovateľ pre posúdenie likvidity veľmi dôležitý. V zásade platí, že hodnota ukazovateľa by sa mala pohybovať od 1,00 do 1,50. Ak je hodnota menšia ako 1,00, subjekt musí rátať s tým, že na zaplatenie záväzkov bude musieť likvidovať zásoby. Ak je hodnota vyššia ako 1,00, tak po úhrade krátkodobých záväzkov má ešte rezervu (napr. ak bežná likvidita je 1,25, táto rezerva predstavuje 25 %).

Ukazovateľ udáva podiel krátkodobých dlhov na financovaní obežného majetku. Čím je likvidita 3. stupňa väčšia, tým je väčší podiel financovania krátkodobého majetku dlhodobými zdrojmi, čo znižuje riziko platobnej neschopnosti pre prípad, že sa nepodarí premeniť časť nepeňažného obežného majetku na peňažné prostriedky. Hodnota ukazovateľa nemá byť menšia ako 1,50, optimum je 2,00 a za maximálnu hodnotu je považovaný pomer 2,50.

Plánované aktivity boli posudzované z finančného hľadiska pre posúdenie súladu investičných aktivít a ich rozpočtov so zákonom NR SR č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

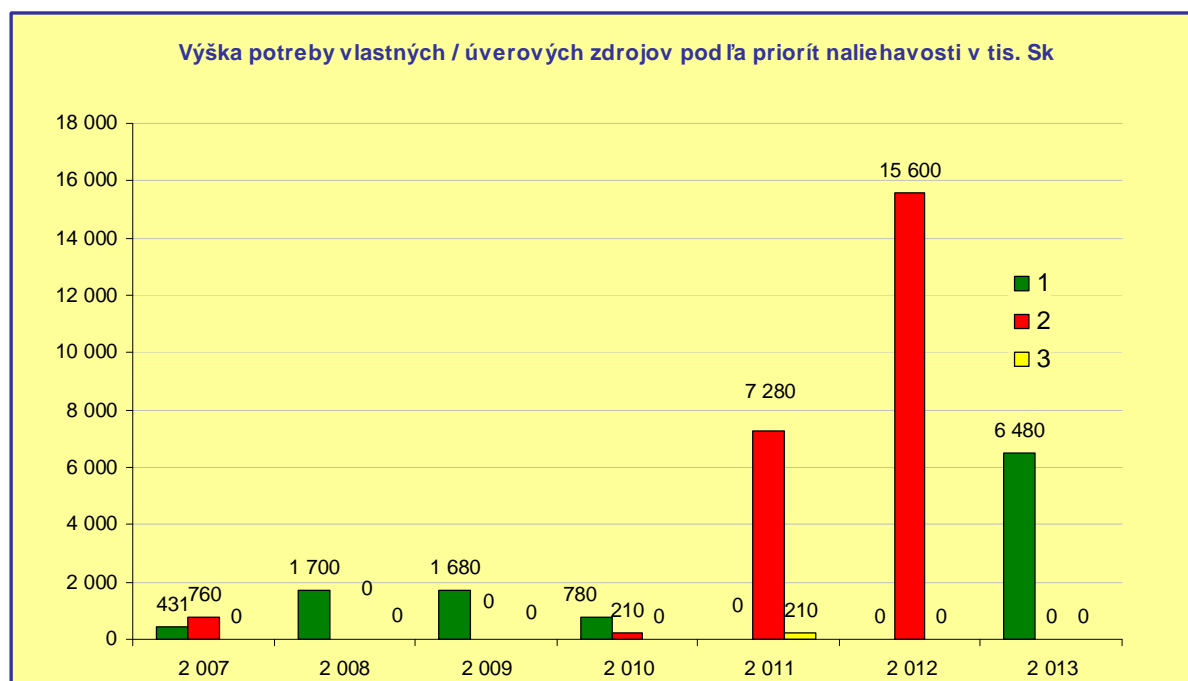

Tabuľka predstavuje potrebu vlastných zdrojov v jednotlivých rokoch realizácie aktivít plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja. V prvých rokoch bude obec realizovať hlavne investície zamerané na občiansku infraštruktúru, ochranu životného prostredia a trvalo udržateľný rozvoj, ktoré sú zásadné pre rozvoj obce a príchod investorov.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja predpokladá vyššie investície v prvých rokoch, nakoľko sa počíta aj s úverovým financovaním s následným splácaním v ďalších rokoch.

Nasledujúca tabuľka predstavuje alternatívne možnosti investícií v závislosti od možnosti získania financovania rozvojových projektov obce:

- **Priorita č.1 – najvyššia priorita.** Uvedené investície budú realizované bezpodmienečne, pretože sú najnaliehavejšie a najakútnejšie z hľadiska rozvoja obce. Uvedené investície budú realizované bez ohľadu na to, či obec získa financovanie pre uvedené aktivity zo zdrojov EU.
- **Priorita č. 2 – stredná priorita.** Uvedené investície budú realizované v prípade, že obec získa prostriedky na realizáciu aktivít z prostriedkov EU. V prípade nezískania uvedených prostriedkov, budú investície odložené do času, pokiaľ nebude zaistené financovanie.
- **Priorita č.3 – najnižšia priorita.** Prevažne projekty menšieho rozsahu a finančnej náročnosti, ktoré je možné realizovať vlastnými zdrojmi ale nemali by ohroziť aktivity s vyššou prioritou

Z hľadiska potrieb rozvoja obce je dôležité zabezpečiť aj participáciu súkromných zdrojov na jednotlivých projektoch. Preto obec bude realizovať aktivity pre vytvorenie priaznivého investičného prostredia v obci (viď. kapitolu 3.2.)

4.1. Rozdelenie financií na programovacie obdobie

Rozdelenie financií na programovacie obdobie									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
				A=B+H+	B=C+D	C	D=E+F+G		
CH									CH
2007	1 500	1 500	232	1 268	77		1 191		
2008	41 700	41 700	30 000	11 700	10 000		1 700		
2009	16 680	16 680	11 250	5 430	3 750		1 680		
2010	20 990	20 990	15 000	5 990	5 000		990		
2011	31 490	31 490	3 000	28 490	1 000	20 000	7 490		
2012	15 600	15 600		15 600			15 600		
2013	512 480	512 480	4 500	507 980	501 500		6 480		
Spolu	640 440	127 960	59 482	24 388	18 827		5 561		

Plánované čerpanie zdrojov bolo uvedené v časti 3.2 ku každej aktivite samostatne. Na tomto mieste uvádzame sumarizáciu čerpania jednotlivých zdrojov.

4.2. Rozdelenie financií na priority a opatrenia

Dole uvedená tabuľka uvádza súhrn čerpania zdrojov podľa jednotlivých prioritných oblastí.

Rozdelenie financií na priority a opatrenia									
prioritná pblast'	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
				A=B+H+	B=C+D	C	D=E+F+G		
CH									CH
1	13 885	13 885	5 482	8 403	1 827		6 576		
2	46 050	46 050	18 750	27 300	6 250	20 000	1 050		
3	575 535	575 535	36 750	538 785	512 250		26 535		
4	760	760		760			760		
5	4 210	4 210	3 000	1 210	1 000		210		
Spolu	640 440	640 440	63 982	576 458	521 327	20 000	35 131		

5. Zabezpečenie realizácie

PHSR je potrebné podrobiť každoročnému posúdeniu v odborných komisiách a tak aktualizovať plán aktivít na nasledujúci rok. PHSR je živý dokument, ktorý je potrebné aktualizovať a upravovať podľa akútnych potrieb či možností financovania.

Strategické plánovanie podpory rozvoja obce je charakteristické najmä:

- orientáciou podpory na dosiahnuté efekty,
- hierarchickým usporiadaním cieľov,
- riadením na základe procesov,
- permanentným monitorovaním a vyhodnocovaním efektov,
- permanentným učením sa a inováciou,
- rozvíjaním partnerstiev,
- zodpovednosťou voči verejnosti,

Na základe poznatkov o efektívnosti a účinnosti vynaložených nákladov sa budú iniciovať inovačné zlepšenia v rámci stanovovania cieľov v obci. Informácie o účinnosti a efektívnosti vynakladaných prostriedkov sú nenahraditeľným zdrojom permanentného rozširovania poznatkov v oblasti podpory rozvoja obce.

5.1. Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie

Zabezpečenie realizácie a naplnenia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja bude dosiahnuté koordinovaným a širokospektrálnym pôsobením všetkých zainteresovaných cieľových skupín v obci v kombinácii s využitím schopností a skúseností všetkých zodpovedných osôb.

V časti 3.2 je uvedený subjekt zodpovedný za realizáciu každej aktivity. Väčšina aktivít je v pôsobnosti obce. Nakoľko sú tieto aktivity rozsiahle a náročné, je potrebné určiť konkrétne osoby či komisie v orgánoch obce, ktoré budú za tieto aktivity riadiť a koordinovať.

V pláne hospodárskeho a sociálneho rozvoja neurčujeme konkrétne mená či posty, nakoľko takéto rozhodnutia je potrebné robiť operatívne.

Je však možné rámcovo určiť kompetencie jednotlivých orgánov obce. Štruktúra organizačného zabezpečenia manažmentu programu je závislá od špecifických podmienok obce. Zastupiteľstvo obce je najvyšší orgán na čele so starostom, má politickú a riadiacu zodpovednosť za plnenie celého programu rozvoja obce.

Obecné zastupiteľstvo prijíma rozhodnutia o postupe realizácie programu, ustanovuje riadiacu skupinu alebo osobu, ktorá bude poverená riadením procesu, schvaľuje návrhy a projekty rozvoja, dojednáva partnerské vzťahy, hodnotí, schvaľuje výsledky a výstupy programu a zabezpečuje jeho realizáciu a rozhoduje o zmenách.

Zastupiteľstvo spracúva, schvaľuje, riadi a pravidelne vyhodnocuje plnenie programu obce. Realizácia programu je vykonávaná na základe projektov. Na realizácii programu sa budú podieľať odborníci a partneri, nakoľko účinnosť plnenia programu je možné zvýšiť len na základe partnerstiev. Okrem podnikateľskej sféry sú vhodnými partnermi, subjekty so skúsenosťami vo sfére čerpania finančných prostriedkov z fondov EÚ.

Implementácia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je najvhodnejšia prostredníctvom implementačných projektov, ktoré môže obec realizovať sama alebo v

spolupráci s externými poradenskými organizáciami. Úlohou implementačného projektu je zaviesť dané opatrenie do praxe a ďalej vykonať potrebné opatrenia, aby sa pokračovalo v práci navrhnutým smerom, alebo priamo zrealizovať opatrenie do jeho úspešného naplnenia cieľov a dosiahnutia programovaného výsledku a stavu.

Organizačné opatrenia špecifikujú nástroje, ktorými bude zabezpečené napĺňanie vytýčených strategických cieľov a zámerov v PHSR a nástroje akým sa strategický dokument dopĺňa a aktualizuje. Je potrebné zabezpečiť inštitucionálne zabezpečenie implementácie konkretizovaných zámerov v jednotlivých oblastiach rozvoja obce. Inštitucionálne hľadisko poskytne informáciu o tom, kto bude realizovať naplnenie vytýčených cieľov a kto ponese zodpovednosť za ich dosiahnutie a splnenie. Zodpovednosť je konkretizovaná v rámci každého jedného plánovaného projektu v obci.

5.2. Monitorovanie a hodnotenie

Monitorovanie plnenia programu rozvoja bude stálym a dlhodobým procesom zameraným na sledovanie kvalitatívnych a kvantitatívnych zmien pomocou vybraných ukazovateľov, cieľom ktorého bude získavanie informácií o skutočnom plnení opatrení zameraných na zmenu negatívneho vývoja, resp. o potrebe zmeniť ich výber alebo spôsob realizácie. Stabilizovať zásady procesu monitorovania umožní priebežná i etapovitá kontrola realizácie programu. Nevyhnutnou podmienkou monitoringu je organizačné a metodické zabezpečenie riešenia operatívnych problémov a z nich vyplývajúce zmenové riadenie.

Monitorovanie plnenia programu rozvoja bude obsahovať nasledovné činnosti:

- každoročné hodnotenie napĺňania cieľov stanovených v PHSR,
- každoročné spracovanie plánu aktivít na nasledujúce obdobie
- vyhodnotenie dosiahnutých výsledkov ako popis stupňa realizovaných cieľov a opatrení,
- vyhodnotenie dopadov aktivít na občanov dotazníkovou formou a porovnanie s počiatočnými preferenciami občanov pri zostavovaní PHSR.

Uvedené činnosti uskutočnené v procese monitorovania umožnia zhodnotiť postup v realizácii plánovaných úloh. Znamená sledovanie výstupov, financovanie jednotlivých činností, projektov alebo etáp. Monitorovanie sa uskutočňuje prostredníctvom ukazovateľov, ktoré sa vzťahujú na špecifické ciele, objasňujú stav implementácie, výsledkov a dopadov a poukazujú na dosiahnutý vývoj vo vzťahu k finančnému plánu.

Po implementácii bude pracovná skupina plniť aj funkciu monitorovania a hodnotenia. Konkrétne pôjde o sledovanie vývoja, smerovania a zmien vonkajších podmienok v obci, požiadaviek obyvateľov, ako aj požiadavky ďalších cieľových skupín (návštevníkov, investorov a podnikateľov). V procese monitorovania sa zhromažďujú údaje o realizovaných projektoch. Na základy výstupov monitorovania a hodnotenia je potrebné následne uskutočniť aktualizáciu strategických cieľov.

Cieľom monitorovania pracovnými skupinami bude zabezpečiť konzistentné a pravidelné informácie o realizovaných a ukončených projektoch. Vhodným spôsobom na realizáciu monitoringu sú kvantitatívne ukazovatele úspešnosti, ktoré dávajú jednoznačnú odpoveď na stupeň alebo mieru naplnenia projektu v danom časovom období.

Spôsob práce pracovnej skupiny uskutočňujúcej monitorovanie a hodnotenie vyplynie zo samotného charakteru projektu.

Zmyslom procesu hodnotenia je sumarizovať výstupy získané monitorovaním projektov na získanie informácií o účinnosti a efektívnosti vynaložených nákladov. Tieto informácie sa transformujú do monitorovacích a hodnotiacich správ, ktoré sa prerokovávajú na zasadnutiach pracovnej skupiny. Proces hodnotenia využíva ako svoje vstupy všetky dáta získavané v procese monitorovania. Výstupom procesu hodnotenia, resp. celého procesu monitorovania a hodnotenia, sú hodnotiace a monitorovacie správy.

Hodnotenie je vykonávané pravidelne za účelom merania efektivity voči cieľom projektov. Vykonáva sa v priebehu realizácie jednotlivých projektov a po ich ukončení. Posudzuje sa hlavne vecná stránka a vzniknuté problémy. Riešenie prioritných problémov sa posudzuje s použitím kritérií voči stanoveným ukazovateľom. Hodnotenie znamená kritické a objektívne overovanie. Plní funkciu spätnej väzby. Hodnotenie sa opiera o monitorovacie činnosti, ktoré mu poskytujú nevyhnutné informácie.

5.3. Harmonogram realizácie

Každá aktivita má v časti 3.2 určený predpokladaný termín realizácie. Dolu uvedené tabuľka sumarizuje harmonogram podľa jednotlivých prioritných oblastí.

Harmonogram realizácie podľa priorit							
oblasť / rok	2 007	2 008	2 009	2 010	2 011	2 012	2 013
Podpora trvalo udržateľného rozvoja							
Ochrana životného prostredia							
Investície do občianskej infraštruktúry							
Rozvoj občianskej spoločnosti							
Podpora rozvoja služieb pre obyvateľov							

Časový harmonogram nie je záväzný a bude priebežne aktualizovaný na základe finančnej situácie a rozpočtu obce.

6. Záver

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja je spracovaný na báze viacerých dokumentov a v súlade s príslušnými zákonnými predpismi. Časť PHSR je zameraná na komplexnú analýzu v oblastiach ako demografia, nezamestnanosť, hospodársku oblasť, sociálnu a technickú infraštruktúru a iné oblasti, ktoré popisujú a analyzujú súčasný stav v obci, ktorý je detailnejšie rozpracovaný v SWOT analýze popisujúcej silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia. PHSR je dôležitým strategickým, systémovým a koncepčným dokumentom pre zabezpečovanie zásadných aktivít rozvoja v zmysle definovaných cieľov, priorít, opatrení a financovania. Vzhľadom na súčasné postavenie regionálneho rozvoja v rámci Slovenskej republiky, ktorý nevytvára priame nástroje podpory v regiónoch (VÚC), je dokument PHSR účelovo a explicitne zameraný na ciele a priority rozvoja kraja pod. a Národného strategického plánu rozvoja vidieka Slovenskej republiky na roky 2007 - 2013. Sleduje sa tým najmä možnosť využívania nástrojov pomoci EÚ, to znamená využitie štrukturálnych fondov a kohézneho fondu. Vykonateľnosť PHSR bude závislá od mnohých faktorov, predovšetkým od schopnosti zainteresovaných subjektov vypracovávať a predkladať príslušným ústredným riadiacim orgánom a ich sprostredkujúcim implementačným agentúram také projekty, ktoré budú konkurencieschopné. Veľký význam pre realizovanie jednotlivých opatrení a aktivít definovaných v PHSR bude mať úroveň riadenia a koordinácie celého procesu prípravy projektov a ich presadzovania na národnej úrovni. Program je potrebné hodnotiť ako dokument otvorený, ktorý môžu orgány obce priebežne doplňovať a o nové aktivity, respektíve vypúšťať tie opatrenia, ktorých realizácia nie je v možnostiach obce.

Nástrojom pre naplnenie úloh vyplývajúcich z Národného plánu regionálneho rozvoja SR je PHSR ako základný programovací dokument pre uskutočňovanie regionálnej politiky ako aj základný rámec pre budúce projekty, v oblasti znižovania regionálnych disparít. Program zároveň odráža aj nový spôsob spolupráce s EÚ založenej na princípoch partnerstva, otvorenosti, subsidiarity a hospodárskej a sociálnej súdržnosti na úseku regionálneho rozvoja. Hlavnou myšlienkou tohto dokumentu je zlepšovať kvalitu života občanov a sociálnu súdržnosť spoločnosti, najmä vytvoriť podmienky pre ekonomický rozvoj a tvorbu pracovných príležitostí, presadzovať koncept trvalo udržateľného rozvoja.